szabó ferenc

TELJES ÉVSZAK

versek
és műfordítások

róma 1984

Barátaimnak

ajánlom ezt az újabb csokor verset és műfordítást. Az « Őszi ámulat » és a « Jelek az éjszakában » vallomásai után ezek még talán személyesebbek. Elsősorban magamnak írtam őket. De barátaimmal is szeretném megosztani élményeimet, amelyek részben éppen másokkal való találkozások emlékeit őrzik, — akár valóságos, akár szellemi útitársak.

Egyik kritikusom, Tűz Tamás költőbarátom azt írta, hogy az *Őszi ámulat* kötet nyitánya « eltúlozza az 'egyszer el kell menni' hangulatot, mert, bár a versek visszatérő üstökösként 1981-ben jelentek meg a költő egén és fogalmazványfüzetében, valójában az érettségi vizsga óta eltelt 30 év fölgyülemlett élményeinek felszínre szabadulását jelzik » (*Irodalmi Újság*, 1983/3). Ez valóban így van. Másik költőbarátom a *Jelek az éjszakában* verseiről megjegyezte: « Egészében nagyon örülök korántsem-őszikéidnek! Ez még mindig a nyár vagyona. » Igen, a két előző kötet és a mostani is, a *Teljes évszak* (amely lényegében az 1983-as nyár « termése ») egy egész élet, fél évszázad élményanyagának felszabadulása, de termé-

TELJES ÉVSZAK

SZABÓ FERENC

TELJES ÉVSZAK

VERSEK ÉS MŰFORDÍTÁSOK

RÓMA 1984

Ez a kis kötet 500 példányban jelent meg a Dettinyomda ajándékaként, másfél évtizedes baráti együttműködésünk jeleként. Nem szánom nyilvános terjesztésre, barátaim között osztom szét. Ezúttal mondok hálás köszönetet Ugo Dettinek *nagylekűségéért, valamint* Szokoly György *barátomnak készséges segítéséért: a könyv borítóját ő tervezte, miként korábbi kiadványaimét is.*

Tipografia Ugo Detti - Via G. Savonarola, 1 - 00195 Roma

TELJES ÉVSZAK

Quelle aube, soie déchirée
Dans le bleu de la chaleur
A surgi remémorée?
Quels mouvements de couleurs?

Micsoda hajnal, szétszabdalt selyem
a hőség kék vizében
buzog fel ha emlékezem?
Mily szivárványtánc a fényben?

(Noël Ruet, *Le bouquet de sang*)

TELJES ÉVSZAK

Bontogatod a színtelen emlékezet
hervadt szirmait fakó fényeső
szitál szomorún szürke reggelekre
a teljességet — végedet
milyen színekből rakod össze?

A moha mélyén selyemforrás suhog
bujócskáznak a mókusok
puha ujjú szél szedi szét
a pihés aranyfények fészkét
pókhálót nyálaz a magába merülő
unatkozó nyári idő
alszik a csend is szenderegve
az álom szivárványt szőtt szemedre
de hirtelen a dél varázsütésére
a színek összefutnak a hófehérbe

Ifjúságod zászlaja int lobogva
légy újrakezdő tűzd ki újra
az ünnep nem múlik el soha
habár a napvirág elhervad lekonyúlva!

Kéken izzik a hajnali nap
ifjúságod fehér nyírfái alatt
surran a zöldvizű fürge patak
tündöklő tejhabok tánca
szivárványt sző révülő szemedre
csipogások ébresztik a csendet
pattog az ég kék zománca
meglódul a nap a fák mögött
a haldokló sárga mindent elönt
csakhamar a tél varázsütésére
a színek beolvadnak a hófehérbe

A táj fehérbe olvad nemsokára
szememre köd szakad és deres pára
fagy őszülő hajamra — eljön-e még
az új tavasz? — Tartsd tükröd hű emlékezet
ragyogj fel ifjúság a hómező felett
szórja szét örömét szikrázó gyermek-ég!

Fosztott fák közt a sárga fény
haldoklik már a tisztás szélinél
egy árny suhan az ifjúság talán
vagy szürke ködkendőben az anyám
figyel kísér és óvja léptemet
a szálló köd már lassan eltemet
hűs szél motoz begombolom kabátom
az árnyat pillanatra újra látom
de már messzebbről integet
amíg én kissé nagypapásan
borongok múlton kémlelek jövőt
a ködbe veszve alig látom őt
a tarka ősz felvillantotta ifjúságom
s anyám arcát aki *már ifjabb nálam*
ezért is most már megelőzött...

Múlton merengek jövőt várok
alvó téli táj csontra fagyott
fehér abroszán feslő vérvirágok
mécsei égnek várva az új napot

TÖREDÉKEK A GYERMEKKORBÓL

(*Emlékeim*)

Emlékeim sajtolt virágok
újra élnek körtáncot járnak
míg tart a röpke varázslat
a színek s illatok felett
lepkeként csapong a képzelet
a sajgástól szikrázó tudat
felgyújtja szikkadt múltamat
de csak a lim-lomok égnek
én magam el nem hamvadok
bennem újúlnak a századok
a megmentett lét lobog
emlékezem — tehát vagyok

(*Legrégibb emlékem*)

Fejés után csengettek a majorban
anyámmal mentünk tejért a csuporral
kézenfogva vezetett az istállóhoz
a *járáson* imbolygott a lámpafény
mikor beléptünk a tehénpára melegébe —
a szénaillat betlehemi békességbe
pólyázza legrégibb emlékemet

(*Téli esték*)

Kályha mellett lámpafénynél
kukoricát morzsolunk kacagva
tollfosztó asszonykezek simogatnak
szemre szájra szállnak a pihék
kinn is pelyhek majd dunyhahegyek
alatt alszik a dombos tanyavidék —

itt a Városban nincs hó örökzöld bokrokon
férfigondok gubbasztanak de hirtelen
a fenyő hegyén kigyúl egy csillag
csillagszórós gyermekkarácsonyok
szikrázó öröme az éjben fellobog

(*Színek és illatok*)

Májusi gyöngyvirág fürtös orgonák
s a nagy hárs az illatorgona
a szántott föld friss fuvallata
kemencéből kivett kenyerek illata
az erdei avarban sárga nyúlgomba
lilalángú ciklámenek pislogó sora
esőben fürdetett zöld zalai rétek
akác- és sarjúillat hogy éltek!
a színek és illatok halhatatlanok

(*Nyári esték*)

Távoli harangszó és kolompkongás
kíséri a körmenetben közelgő estét
hazatérnek a tehenek jóllakottan
fészkükre ülnek a csapongó fecskék
visít a disznóhad moslékra várva
trágyaszag terjeng sült krumpli illatával
ha ember-állat jóllakott már
a lámpát eloltják kint felkél a szél
a búzamezőn hempereg a kazlak szélinél
megtorpan hol az este meleg melankóliája
lustán nyújtózik feldagad a hája
mint a dunyha ha anyánk feltornyozza
most egy lepedő elég a szúnyog ellen
kint illatoznak a hársak csendben
csak a tücskök és békák ostromolják
a csendből épült kristálypalotát

(*Számvetés?*)

Szavak szavak hulló levelek
leválva a vénülő fáról
megőriz valamit a finom erezet
a fa sajátjából volt tavaszból nyárból?
szirmok lepkeszárnyak lányszemek
szivárványemléke remeg
de meg tudnád-e számlálni
a margaréták rózsák szirmait?
mit mondhat az avar a zsongó lombról
a tőzeg az életlángról nyári vigalomról?
Nem fontos a leltár
a volt vetés aratás ha a magtár
tele tiszta maggal s gyümölccsel a padlás
kint mindent eláztat az őszi eső
de a magban szunnyad a jövő!
Éld és mondd a megnevezhetetlent
mely ott rejlik minden változóban
s felfakad lüktető lázban szorongásban
hitben látomásban szabadságban
örömben és teremtő reménységben
s főleg mindent túlélő szeretetben!

« PUSZTAI EMBEREK »

Gyöngyössy Imrének

Kakaskukorékolás szabdalja a csendet a domb oldalán
szótlanul dolgoznak mint rég cseléd apám
a baráti nap arcuk barázdáiban
melengeti a jóság magvait
szemük százados bölcsesség kútja
csillapít türelemre tanít
az istállókat és az ólakat
a hűség glóriába fonja
születés halál születés újra
vidám paszita komor halotti tor
a tehén megellik a hízót leölik
míg a tőkék tövén gubbaszt a magány
csírázik a mag tavasz készülődik
csillag mozgásra az idő törvény szerint jár

az utolsó pillanatban kimented
az omló eresz alól a fecskefiókákat
képbe rögzíted a megbomlott időt
megörökíted a pusztulást

F. M.-NAK

« Miért nem vagy soha egyedül velem
Forrás-lány — örvénylő mély verem
hol összefolynak a múlt forrásai?
Hozzád közelítve egyre visszamerülsz
a lét előtti lét beomló szakadékaiba! »

(Yvan Goll, *Multiple femme*)

1. *Egy fénysugár halála*

Az éj lombjai között keresem
a vérző hold fészkét
kihunynak a fényforrások
hiába házasítom a holdfényt és a hajnalt —
az örvényben források suhognak
magzatai a holt álmoknak
fekete-ezüst hullámokon úsznak
két markomban hozom eléd
a múlt kristályos vizét:
lánykorodban a hűs lugasban
egy pohár vizet nyújtottál felém
a friss vízen át lehülve a fény
meghalt szememben —
hóhomlokod szemed tüzét
az egyszervolt tündöklő eget
a végtelenbe nyúló perceket
őrzi mélyen a hű emlékezet
csillagködökből szikrázó szemek
egyre hidegebb mélyből fénylenek
csak a régi dáliák szétrobbant napocskák
emléke küld még valami meleget
abból a tűzzuhító nyárból
s a fénysugár tündököl a kristálypohárból

2. *Késő szüret*

Lugaslevél zizzen hajadon
álomhálóban ring a nyugalom
szemedtől lefelé a képzelet
kutatja tájaid — késő szüret!
almaillat leheleted
melled halmán szőlőszemek
köldököd csészéje már túl-
csordul az édes musttól
csípőd völgyén továbbcsorog
az édenben már óborok
mámora száll az őszi szélben

3. *Emlékkő*

Szüret utáni hangulat
a képzelet tovább kutat
a ruhán túl már húsod hámlik
csontvázad a ködből világít
csonk-csontod is porrá lett
szétfoszló emléked felett
a sirály-vágy jajongva szálldos
hamvaid a szél sikongva fújja
ki a huzatos hideg űrbe
a múló lét árkánál állok
emlékkővé merevülve

ÖRÖK NŐI

1.

« A csírázástól a virágzásig
az élet-ritmus én vagyok
virágpompában madár tollában
az én fényem ragyog
földanya szellem méhe
méhek méze szerelem szava
én vagyok minden dolog nyitja
kulcsom a történelmet nyitja
hatalom dicsősége tudomány és szépség
nekem hódol Örök női — Egyetemes Anya... »

2.

Gyengédség — asszony a neved
s mennyi vad vágy fészke a szemed
Tigrisszelídség? avagy
lányszemű tigris? melyik mély magad?
kölykét védő anya vagy bősz fenevad?

3.

Anya szült téged is s örök nőiség
kísér el utadon legyez a lányos ég
mennyei Anyád van Isten is gyengédség
asszonyi szemekben múltad és jövőd ég

4.

Az emlékezet mélyvizében
mint anyaméhben magzatok
bimbózik rejtett önmagad
az idő ere továbbcsorog
patakká duzzad a föld alatt
a múlt és újraéled álmodat
tudás és szépség újraéled
s amint gyorsulnak az évek
dajkálnak anyáskodó nők
— emlékeid az újraszülők

COMPLEXIO OPPOSITORUM

1.

A havas éj ezüstjét
tündérek gyűjtögették
míg a föld túloldalán
az izzó nap az éj hűsét
kívánta nem tudva tán
hogy fény és feketeség
havasok hűse és tűzmelegség
egymást kizárja...

2.

vagy egyszerre együtt csak a szívben
férnek meg de mindig csatázva
mert beteg — didergő lázba
zuhantan keresi
a kínt a kéjben
a fényt az éjben
és megfordítva
Ki mondja meg
mi tombol a szűz szívében
és mikor remeg
szűziesen a kéjes éjben
a Magdolnák léleklángja?

3.

Homlokod haván a gondolat
átizzik a kéjes képtől
a testet gyötrő lázakat
csitítsd a véges lét vizéből!

TISZTÁSOK

(Régmúlt)

A régi erdő nyíresében delelő
nap hevétől megállt az idő
a fákon fészket rákó csend elpilledt
a pillanat lehunyta szempilláját

* * *

(Tegnap)

Az andalúz nyár: Sevillában
a tenyérnyi tér a béke fészke
a székesegyház tornya szuronyával védte
a szellőzködő csend honát (vagy ketrecét?)
a házfalon feszület felkúszó vérvirágok
valami édes illatot hintett az este szerteszét

* * *

(Ma)

Búcsúzik a novemberi nap
elköltözik talán a forró Afrikába
pusztulás motoz a kerti fák alatt
a való világ nedves szaga száll
a képzeletben kigyúl egy napsugár
s valószínűtlen villódzik egy lepke szárnya

MEGMENTETT IDŐ

Az izzó lét a burkot szétveti
mely rádfeszül mint csontos magház
időd az élmény töltse ki
a vágy mely még minden lehet
avagy az önemésztő vad láz
feszítse minden perced
ne hagyd elszállni az időd
az örökkévalóság ablakán át
kémleld kibomló jövőd
a sokszínű misztikus rózsát

Újjászül minden pillanat
emlékeim lombjai alatt
nyílnak a kemény magok
folyton foszlik az életem
de magam izzón élek — *vagyok*!

VÁLTOZATOK AZ IDŐRE

(Dienes Valéria emlékének)

Csillagmagányban őszül az Idő
morfondíroz — szakálla kinő
holt Hold nézi merev szemével
altatja foszló szférazenével

* * *

Villámtól vemhes az Idő
méhében szunnyad a jövő
várakozástól feszülő
jelenben a kimerült múlt
szikrázik tűnt emlékeket
kínban fetreng az emlékezet

* * *

Csak a múlt van jövődet
még csak várod — minden lehet
de a megélt emlékeket
nem veheti el senki tőled
belőlük élsz — tűnő jelened
múlttá válva megmarad örök időre

* * *

Az Életfa lánglombokkal suhog
a Lélek fészkel ágai között
most megreszket egy sarjadó ág
az Idő anyja — Örökkévalóság
egy feslő rügybe költözött

ESTI SEJTELEM

Az ág békésen hajlik ablakomba
a levélrések fényben fürdenek
a tűz szememben végsőt lobban
a múló lét szívéig lángol
a lenge lomb alig remeg
nem lázadoz a lázas széllel
hagyja hogy átsuhanjon rajta
haját az este vánkosára hajtja
csupán a város népe nyüzsög zúgva
a nyugtalanság minden zúgba
beárad kárhozat a kerge szívnek
enyémnek is — most áthasít a sejtelem
e múló létben nyugtom nem lelem
a szív sajog megborzong létünk lényege —

« Nyugtod sosem lesz nyugodj csak bele! »

ÖTVENEN TÚL

Mily tétova volt ez a nyár
s most megállítnád az időt
amely egyre sebesebben jár
alant kering a nap
sóhajtó fák hajlonganak
(nézd azt a reszketőt!)
Siettetni vagy megállítani az időt?
öncsalás mind a kettő — minden egyre megy
az új tavasz is fogyasztja jövőd
öregszel és szíved megremeg
valahányszor hallod a hírt
vagy egy jóbarát levelet írt:
meghalt XY pedig ötven se volt
vagy éppen-csak ötvenéves múlt...

Mikor vállalod hát végességed
a ténybe mikor törődsz bele:
jócskán elmúlt életed fele
s elrepülnek feletted az évek?

A LÉNYEG

Recseg a vadgesztenye ága
ha az őszi szél cibálja
recseg a csontod — tested ifjúsága
lendülete lankad hamarabb fárad
valaha ifjan azt hitted talán
kicsit naívul kicsit ostobán
sose konyul erőd hervad le napod
most estelenként holnapod
is már szorongva várod
hátha az hozza halálod
vagy mellbe vág a meglepetés
kiderül hogy melledet és
szívedet a kór karma
és nemcsak az izomközi reuma
szorongatja ha nedves az ősz!
Minden lehet — az ember elidőz
az elmúlás apró részleteinél
pedig mindegy — elég hogy él
magában hordozza a véget —
Mindegy hogyan halsz — a lényeg:
nem feszítheted szét végességed!

A MEGSZELIDÍTETT HALÁL

1.

(*Egy ismerős halálhírére*)

Elhunyt S. T. — elvitte a rák
hétfőn lesz a temetése —
az élet megy tovább
e verőfényes őszben...
Egyszer majd ezt mondják:
meghalt Sz. F. (mindegy, hogy rák
vitte el vagy baleset!)
néhány volt jóbarát
talán megemleget
pár évig emlékszik rád
az élet megy tovább
banális hír mióta világ a világ
az életbe mind belehalunk
s halálunkban egyedül vagyunk
egyszer majd *én* halok meg
nem a « másik » — az én
halálom valóban enyém
számomra ez lesz az Esemény!

2.

(*Elképzelhetetlen*)

Most azt mondod még: lehetetlen
saját halálod elképzelhetetlen
csak a Rém s a rémület idegeidben
sejteti — ideiglenesen
kaptál kis haladékot!

3.

(*A megszelidített halál*)

Lehajló égen fürtös csillagok
e tág lugasban lassan ballagok
legyezget a lányos enyhe éj
elült a szorongás nincsen veszély
belátok az ég nyílt ablakán
kutyaként követ a szelíd halál

ÉLŐ FA

Omló szirtről nézem az óceánt
a mélység majd magával ránt
ó nem az életúntak szédülete ez
hanem a szorongás hogy minden düledez

Bennem az öröklét tüzè ég
s múlandóság hamu szürkeség
ijeszt míg villámlik a gondolat
fenn szikrázik az őszi nap
de éveim lassan lehullanak
alattam gyűlnek már halomba
mint széltől tépett fáknak lombja

Nem! élő fa vagyok még tűzsugárban
villám villódzik tar koronámban!
járj át öröm te örök újhodás
teríts be tűzzuhany csodás!
fentről a győztes élet integet
s lobognak az ujjongó egek
húsvét harsog pünkösdi tüzek
világítják be vaksi éjemet!

« SENKI SEM SZIGET »

(Thomas Merton emlékének)

Talán csak a világűr s a csillagok
tartoznak hozzád magányos Robinson
néha a habok hozzák és sirálysóhajok
a hírt hogy több szigetország
számtalan testvér-lakója
vár rád a ködben integet a bója
lépj a habokra ha nincs csónakod
járj a vízen fenntart a hit
hagyd el szigeted tájait
halld hívását a sóhajoknak
ints búcsút a távol csillagoknak
s földi fények közt majd megleled
mit megtagadnak a hideg egek!

BELSŐ PÁRBESZÉD

Látványok és látszatok helyett
a jelenést figyeld már látó szemmel
nem ér véget belső kalandod
ha a Jelenlétet magadban hordod
újult tűzzel égő szerelemmel!

Illúzió csupán? Magam általatom?
Dehát a könnyben a fájdalom
cirógatásban a szerelem
alkotásban az értelem
hangjegyben a zene nincs jelen?

Marad minden változatlan
ezernyi újabb változatban
csak a látvány görögtüze száll
Maya fátyla letéphetetlen
az óceán-íz is csak keserű kéj
hiába merülsz el a végtelenben
féltve őrzi titkát a fekete mély
szomjadat nem oltja soha tenger
a megszáradt só szádon sajogva ég
börtönöd marad a csigahéj-végesség!

De nem vagy-e magad is végtelen?
szemed ködön át is Sziriuszba lát
a gondolat galaktikákat ölel át
s tudod hogy tehetetlenséged
szétfeszíti a szűkös mindenséget
ha egy vagy Vele a Végtelennel
Ki nyugtalanságod könnyű kézzel
ringatja — féltő szerelemmel!

TISZTA ELLENTMONDÁS

« *Rose, oh reiner Widerspruch!* »
(Rilke sírfelirata)

Az éppen kifeslő rózsa
a bimbó a titok
sziromhullástól visszafelé
hiába kutatod
milyen is lehetett a leendő rózsa
mihelyt kibomlott a szirompólya
illatával elillant titka hamva —
mit mondhat az első lobbanásról
a tűz szálló hideg hamva!

Minden csíra csodálatos
a gyermekség maga az ígéret jövő
kíváncsiság feszülten reszkető
keresés kalandja találás izgalma
újat váró tapogatódzás bukás is
a kinyílt bimbó már banális
robbanás előtti feszültség
nem a teljesen derült ég
villámokkal vemhes sötétség
várakozás és reménykedő vajúdás
szem-nem-látta fül-nem-hallotta csodás
találkozásra a készülődés...

És a halál után?
A titok egyre nő
mindig táguló jövő
Isten nekünk örök jövő
szomjat oltó és kínzó szomjúság
örök öröm és kibomló újság

beteljesedés és örök készülődés
mert lényünk Belőle egyre nő
bár ott már jelen az idő
ha többet kapsz léted kitágul
így többet adhat Magából
végesbe ömlő Végtelen
Tiszta ellentmondás!

BÖLCSŐDAL

Hallgató egeknek
szálló fellegeknek
csapadéka voltál
zuhogó vízesés
lesodró vize és
könnyű habja dajkál

amíg a sugarak
szikrázó fényujjak
gyöngyszivárványt szőnek
rémülő szemedre
tűnő játékszere
illanó időnek —

forrásod feledted
véged nem ismered
vak vagy és tudatlan
bár bölcsőd ringatja
ágyad igazítja
már lenn a völgykatlan

elcsituló jajjal
altató morajjal
ringat el a Jóság
véged nem lesz végzet
örök csendességet
ád az új Valóság

NYÁRI NAPLÓ

A DAL PILLESZÁRNYÁN

A kökörcsin virít
a csillag világít
de a szív szomorún
mindig napra vágyik

Hajdan hernyó voltál
vakon vándoroltál
de pillangó lettél
új létre születtél

Bontsd ki a szárnyadat
szállj fel a magasba
ott fenn vár rád a nap
ne gubózz magadba!

Fel hát a magasba!
Ó pille könnyűség!
Szívjál fel magadba
naptüzű derűs ég!

A kökörcsin virít
a csillag világít
a dal pilleszárnyán
felszáll a vidám szív!

(83.5.29)

FEKETE — FEHÉR

1. *Éji örvénykörökben*

Kimondani is rettenet
a hegytető felett
a nap most végsőt lobban
e világvégi alkonyatban
a felhők rőt szegélyét
az örvény nyelve nyalja
várod a kozmosz éjét

gyomra az éhes szörnynek
korog és néha mélyet mordul
a csillagpásztorok
riadtan menekülnek
már csak az űri örvény
vonaglik végeláthatatlan
csavaros csigaláncban
őrülten hörögve kifultan
mígnem a semmi összecsuklik

marad a feneketlen katlan
te magad láthatatlan
figyelsz az űri éjben
a fekete pokol fenekében

(83.6.13)

2. *Déli örömben*

Szemem a fényben fürösztöttem
ó átlátszóság lebegés *limpidezza*
a habzó fény lágy tarajján
lebegek lankadozva

mindent elönt ez a ragyogás
belém tör eláraszt a fény
a mindenségben habzik az öröm
s én napozom az Isten tenyerén

De jó az élet de jó hogy vagyunk
sokan és változatosan
együtt játsszuk a hangversenyt
majd körbefogózva
keringünk a magasban
csillagok közt bujócskázunk
szivárványon lecsúszkálunk

Milyen teljes a déli fény!
méz csorog az ég ereszén
a kín csikorog a pokol fenekén
míg mi mind e fényes látomásban
fényküllőkön és csillagos kabátban
szállunk-szállunk körbe-körbe
s beleszédülünk az örök Ölbe

(83.6.13)

CHANTILLY

(Közel húsz éve már...)

Parkunkban már a kerti fák
szemükről dörzsölték a zúzmarát
ezüstben tündökölt a tó
együtt úszott a hattyú pár
szerelmesen és szenvtelen
amíg a part mellett az idegen
magányosan tollába eltemetve
tépett torokkal holtra vált
a Condé-kertben hiába várt
magányosan maradt hű párja
csak várt és várt de mindhiába

A Rotschild-hattyúk szenvtelen
beszélgettek szerelmesen
nem érezték az árva bánatát:
« Miért tolakodott ide tavunkra?
talán a párját már megunta
s kalandra vágyott ostobán?
mért nem maradt saját taván? »

(83.6.16)

FARKASSZEMET NÉZVE

Közönyhálóban ring a hold
mereven néz a hűvös űrön át
azt hinnéd hogy halszemével
dárdaként átszúr s a vesédbe lát

De holt e halszem nem láthat beléd
csak azért néz mert most te látod
álomhálóban ringva ha megbabonázod
életre kél hogy szinte táncol

Ne hidd hogy megfejtheti titkod
szeme nem ér el égő lánggal
hideg magányban így érintkezel
a közönyt hintő halszemű halállal

(83.6.30)

FEHÉREN IZZIK A NYÁR

Fehéren izzik a nyár
pattog az ég zománca
a pikkelyekként lehulló kék
kirakja sok kis emlék
tarka mozaikját
a remegő-hülő pára
az árnyékban betakar
furcsa alakok kipontozottan
hozzák vissza feléd
gyermek-nyarak törmelékét
már-már összeáll a régi nyár
de hirtelen reád-
szakad a beomló ég
csillagtalan az éjszakád

(83.7.2)

VIHAR

A vörös felhők villámoktól vemhesen
lomposan dagadnak vonaglanak
remegő füvek várják a vihart

a felhőállàtok nyögve megszakadnak
nyihogó csikónyerítés visszhangzik
vidám villámok kergetőznek villogó fogakkal
a szilajkedvű csikósbojtár lasszót dobál
szivárványos ostora csattog a fényben
amint a viháncoló elszabadult sugarakat
visszatereli a nap kútjához

kökörcsinek hunyorognak
mindent elönt a kékség
langy nevetés a kék ég

(83.7.2)

PORBÓL LETTÉL ÉS MÁRVÁNY LESZEL

Az idő fújja az életlángot
de inkább fojt semmint szítja a vágyat
a sok *miért* pernyeként száll a szélben
a korom betemet kultúrákat
születünk temetünk temetnek minket
a léghuzat az űrbe fújja lelkeinket

De az ész dörömböl az abszurd falán
minden mégse hiábavaló talán
bár elvérzik a szív s az értelem kába
baromként jár körben a falak között
nem lehet hogy a lélek a fénybe öltözött
belefúljon a hideg éjszakába
nem lehet hogy a hit hamuvá omoljon
nem lehet hogy a remény csak egy percre viruljon
nem lehet hogy a szeretet hiába mondja:
te nem halsz meg hiszen a sorsunk örök!

Ki játszik így velünk? az örök Közöny?

Nem hihetem hogy a Lét szívét kínozza a Szörny
nem hiszem hogy a szenvedő Isten kineveti a kínt
hisz sorsunk sorsa lett és szánalommal tekint
szenvedő gyermekire pihegő pietákra
porból gyúr márványt kínnal mintáz minket —
istenarcúvá porlepte lelkeinket

(83.7.3)

ÖRÖK VÁROS

Naív ritmusban dalolom:
ritkább lett most a forgalom
harminc fok van árnyékban is
szieszẗázik a Tiberis
a százados bazilika
kupoláját szemére húzta
változatlan város
vörös brigádok káosz
kábítószer és drágulás
mégsincsen itten változás
van Frascati és pastasciutta
tovább zajlik a dolce vita

Most láttam meg egy változást:
tíz éve még csak kis bambina
labdázgatott a csöppnyi fruska
amíg a sarkon nagyanyja
kegyszert árult s babusgatta
kifejlett keblű bakfis már
a nagylányocska legénnyel jár

(83.7.4)

TÖREDÉK TŰZ TAMÁSNAK

Gyömbérillatú szélkakas kukorékol Bábel tetején
taréját a lompos felhők borzolt tollába mártja
miért dörzsölöd szemed mikor már kolompkongással
közeleg az alkony hazatérnek a szilaj barmok
behorpadt lágyékú bikák vonszolják repedt patájuk
a kopott köveken katángkóró nevet a porlepte árok szélén
hol egész nyáron csordák vonultak otthontalanul
nézz fel az alkonyi égre hol a nap feltűzi vörös kócsagtollát
a kacéran szemező holdra vetette ki álmos szemét
morcosan borong míg a szende csillagok szeméből
LEHELETNYI ÖRÖKLÉT
szikrája szálldos holdkóros kobold lesi libegő
fényszoknyájuk
csiklandón birizgálják csípője csengettyűjét — hinnéd — de
semmi veszély csak a szende naívság remegteti
hóvirágpihegésű halk cirógatással
a ma született angyalkák kökörcsin-kék szembogarát
ettől extázisba esik a megesett vén Vénusz

vályunál tolonganak a hazatért bivalyok birkabégetés között
furulyázik egy reneszánsz angyal míg a többi kikönyököl
az égi orgona mellől hol Cecilia szelídszép szemmel sír
Ágota a formás szicíliai lány levágott mamilláit siratja
vele sírnak de könnyükön át kuncognak a bakfisangyalkák
az űr alsó bugyrában kéjnők és kínzó zsarnokok
torzsalkodnak
ledérség és erőszak táncot lejt a kénbűzös katlan fenekén
Lucifer piros fenekén csattog az ostor otrombán ordítozik
mire volt jó a kegyetlenség és a megejtő gonoszság most
egymást kínozhatják a kínzók összefűzik farkaikat s egymást
rántják le a kilyukadt katlan fenekén át a huzatos űrbe

Eláll a szél lehúzzák az ég zöld zsaluit
a mennyei nyoszolyólányok leveszik koszorúikat
patyolatpárnára hajtják bontott hajfonatukat
közben az Atya lefekteti a pityergő csillagokat
ujját szopja egy csitri huncutul nevetve álmában
a dúskeblű dajka — az éj — fejére húzza selymét
Jó éjt!

(83.7.4)

LEFEKTET AZ ÉJ

Lefektet az éj
elnyújtózol puha selymén
hiába suhint meg a hallgató ég
az űri közöny hideg huzatja
meghitt anyai gyengédség
takar be bizalomba
az öröm gejzírként tör be
a néma-névtelen mindenségbe
tudod hogy tartozol valakihez
hiába harap a pusztulás
remegő idegeidbe
hited hegyeket helyez át
ha kísért is idegen hullád
védő gyengédség hull rád
ha az álom a halál nővére
lezárja este rezgő pillád

Lefektet az éj csendben
kinyújtózom a bársony bizalomban
midőn lángom utolsót lobban
s betakar anyásan a végső esten

(83.7.13)

FULLASZTÓ EZ A NYÁR

Fullasztó ez a nyár
az álló idő csalfa örökkévalóság
az ember semmire se vár
nem úgy mint gyermekkorban
mikor minden ígéret várakozás
mit hoz anyánk a szatyorban
vagy decemberben a Mikulás
tolvaj léptekkel oson az Elmúlás
s viszi a napcipót e mostoha
(bár most nyáron egyre távolabb
kering mozgását alig látod)
tovatűnt tündérvilágod
vissza nem hozza soha
a hársillat csak emlékedben él
a bozótos kastélykert szélinél
erdei farkasok lesnek rád
a csodacséplőgép pokoli malom
hangjaként dobol az ablakodon
ha újra feltámad a déli szél
Afrika nyarait nem hozza hozzád
azok már másoké — neked a tél marad
kakukk helyett kuvik suhan az ablakod alatt

(83.8.1)

EMBERARCÚ BARBÁRSÁG

(Egy dokumentumfilm után)

« Oly korban éltem én e földön,
mikor az ember úgy elaljasult,
hogy önként, kéjjel ölt... »
(Radnóti M., *Töredék*)

Kimondani leírni nem lehet
gyomrodba vájt a rettenet
mikor a rémült arcokat elvitte a vonat
s később a lágerben láttad a csont-bőr roncsokat

Ki hitte volna hogy a találékony gazság
dokumentálja is majd korszerű poklát
Neander-völgyi ősvadak arcain
vonaglott a kéj csontvázak haláltáncain
szórakozott a *felsőbbrendű* halálfejes horda

A Perben mindenki a másikra tolta
felelősségét — parancsra tették?
De ki volt az úr kinek parancsa
igazolja e sötét kor legsötétebb vétkét?
Sötét középkor Dante édeni pokla
gyermekkomiszság csak költő-álmodta
büntetéssel — a felnőtt modern ember
fejletlen őseit messze *felülmúlta*
aljasságban cinikus förtelemben

S mi vár ránk még az atomkorban?

(83.8.6)

HIROSIMA

(1945-1983. aug. 6)

Ezüstös galambszárnyakon
villant a nap még látó félszeme
szégyentől égve nem feledhette
azt a napot
mikor a szemvakító villanás után
félszemére hályogot kapott

A megmaradtak emlékeztek most a parkban
galambok vitték sóhajuk az égnek
a kancsal napszem figyelmeztetett:
ne higgyetek vakon az emberi reménynek!

(83.8.6)

AUGUSZTUSI ESTE

Tűnődve most ismét magamnak mondom el:
mily szívós ez a zsibbasztó mediterrán nyár
bár pár napja az éjszaka s a reggel
hűs szellővel serkent: dolgozni kellene már
a tikkasztó hőség celofánt terített a fákra
motoz a meleg a kabóca keservesen várja
verklizve vég nélkül jöjjön az enyhület
a tengeri szél — a gesztenyelevelek
kertünkben lehullni készülődnek
messziről már felédügetnek
előfutárai a rádrohanó ősznek...

(83.8.7)

UTOLSÓ NYÁR?

Ez a nyaram végső?
tán holnap már késő?
Ne gondolj jövődre
illanó időre
nézd a nyíló rózsát
az illatozó ág
egyszer él s örül!
Bár a mulandóság
leveleden ül
élj a pillanatban
iramló nyaradban
feledd holnapod
sütkérezz a fényben
Isten tenyerében
míg ragyog napod!

(83.8.9)

TENGERPARTI ELÉGIA

Mélyet lélegezz! a sós szél üzenetét
tele tüdővel szívd hogy gordonkahangon
eldúdold magadnak mégegyszer a félsötét
titkát! Nem a szurokéj szorongat
kísérti szíved — a szürke alkonyat.

A víz tükrét opálezüst belepte
remeg még mint óriási lepke
míg fenn a nap hamuszín leple
szélesen lobog a fény kriptába készülődik
csukott szemmel hiába várod szelíd csillagok
baráti hunyorgását a hold is elfogyott
ma nem tündököl feléd a gyémántfényű éj
mindenfelől a sanda szürkeség
a félhomályban már csak tűnt emléke ég
derűdnek hűlt nyaradnak hamva száll
mind hazatértek egymagad maradtál

Felizzik most a fényes délelőtt
amíg a tenger hánykolódik lábaid előtt
itt sütkéreztek hüllőként a homokon
merengve múlton kémlelve jövőt
avagy csak múlatva az unalmas időt
feljött már a dagály a víz sistergőn mossa
a hűlt helyet hol bimbó-testű lányok csokra
virult ki gondtalan a nyárutóban
emlékük nincs jövőjük ismeretlen
hiába adsz nekik nevet most képzeletben
nem mentheted meg őket pergő lágy szirom
a lány kinyílik s máris zizge gyom
vagy vedd példának azt az ifjú párt ott
a vízben önfeledten játszott
a fénylő ikrák összedörzsölődtek

az őrlő idő szétmorzsolja őket
s csakhamar mind érzi hogy fölösleges
a mélyből mindnyájunkra Leviathan les
mily számtalan magányos vár a
közelgő végre mind magába roskadón
mereng a múlton csalfaságnak
föléjük hálót sző a fondor unalom

Egy jajgató madár suhan fölöttem
eltévedt nyílként tovaröppen
a seb is gyógyul lám imént egy gödröt vájtam
és máris elsimult a habzó tengerárban
a lábam csapdossa a nyálas tajték
tengeri szörnyként ront rám s tovasiklik
az ősidőkből visszatért gyík
a zúgást megszoktam már kagylóhéjjal
hallgatom az űri némaságot
a sűrű szürkeségben már nem látok
más fényt csupán egy messze bója tűzszemét
már végleg összefolyt a tenger és az ég
szemem lezárom baráti csillagok
helyett a belső gyémánt-éj ragyog
elönt a Jelenlét két izzó szem világít
a benti végtelenben tündököl a Másik

(Palidoro, 83.8.12)

« VELENCEI NÉVTELEN »

Az oboa mély férfijajgatása magával ragadja
a hegedű könnyű asszonysiralmát
fojt a keserűség foszlik a hűség
amíg a sós víz csapdossa a lagunák
pusztuló köveit mint szövetben a rák
bennük is szövi már fondor terveit
a kór ködszárnyon száll a halál Velence felett
de fenn már nyílnak a boldog egek —
a « Névtelen » zenéje szárnyal átíveli
a szorongás felnyúló falát
sajgó szépség sejtett szerelem
emlék és remény olvad a zenébe
mely feltör lobogva keser-édesen
s az idő elől elrejtőzik öröklétbe

(83.8.21)

ELLOBBANT A NYÁR

Minden csak alkalom
hogy a képzelet a pillanat-habon
ringasson kendőzve végedet?

Könnyű habok és kérész látszatok
alatt az Idő zúgva átrobog
az ár suhogva mindent elsodor —
ne tajték foszló vízfodor
gyanánt remegj a mélybe vesd magad
csak úgy mented meg tűnő életed
ha Óceánba veszted végedet!

Mondd mire volt jó
e röpke nyári lángolás
görög-tűz játék szétfolyó
ernyesztő álomlátomás?

Légy tűzrakéta szellemlángolás
magad-teremtő egy és mindig más
légy mindig önmagad s örök megújulás
az égő szellemen nem foghat az Idő
valóban légy — így léted Végtelenbe nő!

(83.8.24)

MAGAMNAK

Könnyűszerrel írod a verseket
lebegsz a valóság felett?
Magad szerelme mit sem ér
eret vágj hogy sercenjen a vér
ezzel írd a végrendeleted:
a szó csak mostoha — a tett
marad az édes gyermek
lázas meddő szerelmek
tüze nem gyújt csak lángol!

Nem vagy egyedül — látod
léted folyton folyvást
szítja növeli valaki más
nem bezárt világod
feléd jönnek folyton mások
új és új találkozások
szítják a lángod

Nagyobb vagy önmagadnál
s úgy lehetsz magad
ha minden új találkozásnál
léted újra fakad

ÚJ HUBERTUSZ-LEGENDA

ÚJ HUBERTUSZ-LEGENDA

Rejtelmes szigetként születő világ
Robinsonként kutat a kíváncsiság
kígyók és skorpiók fején lépdelek
néha gúzsba kötnek indák levelek

Barna bőrű lila ruhás Tahiti-lányok
sütkéreznek a tengerfövenyen
alig látom az álló éden-világot
továbbmegyek én sietős idegen

A nyílt tengeren nyüszít a szél
idébb sirályok csapnak a habra
az ősvadon sötét szélinél
vadászok lesnek a szarvasokra

Két pálma hajol lengő hajadra
féltőn legyeznek ha nevetsz
átváltozol most űzött őzgidává
fejeden megjelenik a kereszt

CSILLAGKÉP ÉS EMLÉKKÉP

(V. M.-nak)

1. *Skorpió?*

Szelíd megszeppent őzikék
lesnek szemedből őszi kék
égbolt borít be csillagképed
SKORPIÓ hamis jel marad
ha magad szövöd sorsodat!

2. *Montázs*

Kamaszkoromnak kedvenc dallama
s régi versem első két sora
kísért mikor most szoknyád nézem:
« Ciklámént szedtem csokorba
s Solweig dalát fütyörésztem... »
Mennyi régi ciklámenszirom
szítja szememben ezt a lángolást
mely nem olvasztja homlokod havát
tűzkút lehetnél s jégcsúcs maradsz
de nekem könnyű sziromszárnyakon
ciklámenek hozzák a tavaszt.

KOMOLY KISLÁNY

(Egy fényképre)

Fekete esernyő alatt
kié volt ez a gondolat?
ülsz komolyan anyókásan
hamvas arccal fehéren-feketén
várod a holnapodat
mereven nézel nem nevetsz felém

Kiszínez most a képzelet
virágot szór szoknyádra
s pirosra festi orcád
hajad most rőtbe lángol
ernyő árnyán is tüzel szemed
szinte kirepülsz a világból

Renoir rózsás leánykája
nevess a nagypapádra!

SZFINX

Csak a csillagok ismerhetik titkodat
magad vagy a kristályszemű láng
de rejtelmeidben vad erő ráng
őserdők vesztő árnyai — hívogat
a végtelen ha kék tekinteted
zengő szfinxként reám veted
rózsaszirmokként rendeződve
égboltok pólyáznak meghitt közelség
melenget kicsap lelkedből a láng
mégis sarkköri jégben ég
holdfényű hamvas orcád
alabástrom-bőrödön átsüt a lángod
bár jégtömlöcbe zárt be a bánat

tartsd vissza hát tüzed és jégragyogásod!

JEL

Az ágak közt a homály
kutatja fészkét
az arany-ég kihült már
jégszínű mély-kék
egy síró madár
elnyújtott hangja
homlokod körülfonja
égi szem követ
míg rovod a követ
monoton menetben
a nyári szürkületben
csillag ül szemedre
megjelöl mindörökre

BÁR NEM HISZEM...

Bár nem hiszem hogy a sorsokat
a csillagokba írták
most mégis heteken át
csillagjegyek közt keresem
életed titkát
valami kozmikus varázs
ül szemeden és megbabonáz
új tejútak gomoly galaktikák
örvénye kavarog köröttem

Forognak az égi állatok
kos bika rák oroszlán
a mérges skorpió saját
farkából ereszti magába
horgas kampóin át
a magavédő mérget
magát gyötrő fájdalom ráng
tűzkarikák lángja csapdos
átugrál rajtuk az oroszlán
szarvával bökdös a kos
a bika mérges szája habos
rettenten visszafarol a rák

Megrendült az égi determinizmus
pásztor-szabadság ostora csapdos
az állatöv belső körébe
szelíden vonulnak be
a megszeppent vadállatok
a skorpió kampói szőrré szelídültek
mire beért az égi karámba
cirmosként dorombol már a
jövendő egekre várva

REJTETT JELBESZÉD

Végtelen űrön át jött e sugár
Elért hajadra selymén hempereg
Régmultadat idézi mit nem ismerek
Titkod találgatom te szép
Selyemgubóban alvó lepkekép
Elég legyen e rejtett jelbeszéd

Merengőn ring egy cseresznyefaág
Árnyán szendereg a képzelet
Rebbenő szemére lepke száll
Tarka szárnyán a sorsod remeg
Aranyesőben felé révedek

PÉLDÁZAT

Összehajol két kis levél
egyik hallgat másik beszél
többet mond az melyik hallgat
legyezgetik lágy fuvalmak

Lehullott az egyik levél
lesodorta a nyári szél
csendben sír most a beszélő
csitítgatja szelíd szellő

Lágy fuvalom szelíd szellő
gyengédsége szelet ellő
a szél viharrá növekszik
csecsemő is megöregszik

Idő ágán remeg szívünk
reszketése az életünk
lehullás lesz majd a sorsunk
porrá leszünk amik voltunk

Megmarad az élet fája
bár halomra hull alája
sok fia és unokája
s újrazöldül koronája

BÚCSÚ

Egy nyáron át fürkésztem titkodat
a zöldhabos folyó továbbsuhant
sodorva ismeretlen sorsodat
hiába tervezgettem a jövőd
mint boldog várandós szülők
a gyermeküknek nemét nevét szemét
magad mint könnyű habvirág
a sodró ár felett lebegve
a múltadat kutattad révedezve
s szemedre ült a keserűség
Ophélia te habvirágos hűség
legyen e vers virág fejedre!

MEGRENDÜLÉS

Hogy mit kaptam Tőled nem sejtheted
midőn csendben csodáltam hős hűségedet!
Nemcsak a magamféltő borzalom
(nehéz lenne ezt kimondanom)
nemcsak a meg-megosztott fájdalom
(ez is még könnyű lehet
hacsak a félvállamra veszem
iszonyú terhedet)
hanem a folytatás a helytállás
példája rendített meg —
a példátlan hűség
a kiállt szeretet-próba
marad a jel: könnyes keserűség
gyémántgyönggyé ég a szívkohóban

CSILLAGVIRÁG

(Utószó)

Veled töltöttem el a fél nyarat
bejártunk ősködöket csillagképeket
és lám most itt az ablakom alatt
a citromfa csendben integet
amíg szemlélem fenn a zord eget
sugárka reszket ágai között
egy csöpp csillagként ide költözött
a mérhetetlen űr rezgő virága —
Csillagvirágom! fényed a vakot
látóvá tette — most az ablakot
kitárva nézem itt a lenge ágra
elémbe csöppent csöppnyi csillagot:
nekem hunyorgó-őrző anyaszem
Neked alig nyílt sajgó szerelem
csillag és virág egy tőről fakad
az Élet ringatja a megholtakat

A LÉLEK ÖRVÉNYÉBEN

« *Szent Pál szava*: videmus nunc per speculum in aenigmate *hajóablak lehet, hogy belemerüljünk az igazi örvénybe, amely az emberi lélek.*

Az ég mélységeinek félelmetes mérhetetlensége illúzió, külső visszfénye saját mélységeinknek, melyeket « tükörben » látunk. Vissza kell fordítanunk szemünket bensőnk felé és fenséges csillagászatot kell gyakorolnunk szívünk végtelenjében, amelyért Isten meghalt.

Minden ember csak azt láthatja, ami benne van. Ha a Tejútat látjuk, ez csak azért lehetséges, mert valóban létezik lelkünkben. »

(Léon Bloy, 1894. június 6)

BÚVÁR VAGY CSILLAGÁSZ?

Kétéltű vagy és mégis mindenütt hazátlan
sem szárazon sem korállmélyi árban
nyugalmad nem leled a roppant víztömeg alatt
ha búvárként merengsz a múltadon vidám halak
ficánkolnak körötted s fent a szárazon
hol tündököl a nap óráidat azon
tűnődve töltöd mit súgnak a csillagok
milyen jövőre számíthatsz s hagyod
hogy elszálljon az örök pillanat
Magadba mélyedj ott az újabb végtelen
a múlt vizében s rezgő csillagképeken
biztos pontot nem lelsz hazád csak a jelen
itt összefut a kezdeted s a véged
magadban hordozod a mindenséget
s Őt ki önmagáért hívott létre — Önmagában
készíti otthonod — az örök Mában!

LELKIGYAKORLAT

(Grottaferrata, Villa Cavaletti 1983. nov. 30)

1.

Forrást fakasztottál
mihelyt a csendbe visszatértem
a magaméba amely oly nehéz!
Nevet adtál mielőtt megalkottál
hogy társad legyek
nem értem művedet sem
hát még Tégedet
hiány vagyok csak örvény
de a Te mélyedet
szomjazza szám
légy Élővíz nekem
s gondolj reám
hisz alkotásod vagyok
s Te vagy az Atyám!

2.

Atyám vagy
és én az alkotásod
mégis riaszt a hallgatásod
de csended meleg valóság
csak én nem érzem-értem —
jelenvaló Jóság
takar be ha tengermélyi éjben
nem láthat vak szemem
Atyám és Istenem!

3.

Fenyők és olajfák alatt
szemlélem szép világodat
kutatom Isten mély örvényedet
néha cirógat egy-egy szelíd ág
eszméletemben a való világ
akaszt meg pedig Tégedet
jelez e csodás
bágyadt őszi fény
s a kerti kútnál cérnacsobogás
mely csipkézi a selymes csendet
felém bólint pár kései virág
most itt minden szelíden
Ferencet idézi — a madarak
a naptestvér s a bokor alatt
a farkas is — csak képzelem?
ez a való — elönt a képtelen
öröm — nem káprázat játszik most velem

4.

Nem leltár ez még nem végső számadás
csak egy pillanat az őszben — csodás
arany-szivárvány villantja jövőd:
a szeretetbe gyűjtsd össze erőd
mi megmaradt még
behemót vágyak meddő szerelem
foszlányai most a szélben
pernyeként szerte szállnak
a virág nem azért van
hogy belélharapj
szabadon virul a szépség
mindenkié mint te is
azért vagy gazdag hogy másoknak adj

5.

A csendben vízesések suhognak
mindent elönt a kegyelem
bárányoknak juhoknak
kövér legelő pompáz
a múltad maradjon ól vagy lomház
előtted tiszta még jövőd
ezt kell megmentened
amíg van időd
tápláld növeld az életed
végül az öröklétbe tereld be
a kegyelem kövér legelőjén
feljavított éveket

6.

Nem te akartad
apád-anyád adta az életed
avagy ők csupán a nevedet
mert az Atya anyásan dédelgetett
öröktől fogva tenyerére rajzolt téged
s nem hagy el míg el nem éred teljességed
— *Tam Pater nemo!* —
a gyermekség csak illúzió
ha nem érleled növeled magad
csak csíra csecsemő maradsz
ha nem hord ki az idő méhe
s nem jutsz el a férfi teljességre
(de ez mindig kettő műve
a Léleké és szabadságodé lesz)
kettős szeretet érett gyümölcséhez

7.

Simogatom az ágakat
az őssejttől az ásatag
emberig s azóta is az élet
erősebb minden pusztulásnál
győztesen tör mindig előre
csak az öntelt s a dőre
tagadhatja hatalmadat
De engem az riaszt Atyám
hogy hallgatásba burkolózol
pedig a gyermek a szép szóból
érti a jót s ha megfedded néha
Körülvesz jelenléted a néma
szabadságom nem veszed vissza
hisz akkor elpusztítanád
neked csak az kell ami tiszta
szeretet s ha az ember szabadon ád

8.

Kötözz meg kösd magadhoz
lázadó lázas szívemet
itt a szabadságom: vedd!
vele mindenem tied
végy el magamtól tartozzam Hozzád
hisz amaz a pokol és ez az Ország
nyiss meg másoknak akik elhozzák
naponta Arcod könnyét-örömét
végy vissza mindenestül
mint Gazda övét!

HOZZÁD TARTOZOM

(Jer 20,7-9)

Ó nem átkozom a prófétával
azt a napot amelyen megszülettem
mindig áldalak azért hogy lettem
s hogy Fiad mellé társul elszegődtem
mikor fiatal fejjel vállaltam a küldetésem
szabadon és örömmel tettem

Most újra megajánlom magam
úgy ahogy ma itt vagyok
a múltam belém épült — vállalom
mert Irgalmad is vállalt engem
erősíts meg hűségemben!
Tudom ha elcserélnélek
kérész kéjekkel bálványokkal
a tűz bennem gyötrő lángokkal
csontomig izzana — poklom Szereteted lenne!
most már végleg a tűzbe vetve
mindazt mit megéltem de nem szerettem
Kereszted zászlaja lobogjon felettem
Jézus örökre tartozzam Hozzád
mert ahol Te vagy ott az Ország!

COLLOQUIUM MISERICORDIAE

Ketten vagyunk csak Te meg én
egyetlen csillag éjjelem egén
most Te vagy Irgalom
meggyötört arcodon
a megbántott szeretet lángja ég
s bennem a fájdalom keserűség:
Mit tettem Veled?
Mint kit elnyomott a nehéz álom
és most hirtelen felébred
tettre készen ezt kérdezem:
Mit tehetnék Érted?

« Nem volt tréfa hogy szerettelek!
Nem kérek sokat —
enyém a föld s a fényes egek
add vissza szabadságodat:
engedd hogy szeresselek! »

Ez hát az útravaló:
« hagyom magam szeretni mint a gyermek »
de nem önzőn kit nem érdekelnek
mások — ki ha nem forog körötte a való
boldogtalan kis világa
csigaházába zárva
maga-szánó-sirató árva
védi tűnő törékeny életét!

« Mire való az élet ha fel nem áldozod? »

CSODÁLATOS ANYA

Földünk legszebb éke
bűnös menedéke
béke pagodája
kegyelem kávája
Atyaisten lánya
Szentlélek arája
Jézusunk dajkálva
minket is védelmezz!

Kék ég lepkeszárnya
szálldos fejed felett
csillagok kísérnek
illatos szeleknek
pálmái legyeznek
míg mi számkivetve
vakon botorkálunk
légy csillagvilágunk
s hogyha majd halálunk
órája közel lesz
szólj értünk Istenhez
s mindörökre áldunk!

« BOLDOGOK... »

Te ismerhetted a vadvirágok
s a mezei madarak titkát
Galilea dombjai beitták
szelíd szavad a békelángot
egymásnak adták az alkonyatok
mikor az áldott földön jártál
egyszer éppen alkonyodott
mikor a mezőn átvonultál
szemed tüzétől lángolt az égbolt
egy búzavirág nevetve bókolt
ismerte Neved — a vörös vadliliomok
remegve-dadogva ismételték:
« Boldogok... boldogok... boldogok... »
egy csintalan madár csipogva
válladra szállt és nyomban
elnémult a különös boldogságtól

VILLANÁSOK

Egy ezüstfenyő felmutatja a napkorongot
leborulnak a harmatos bokrok

Lentről a torony csúcsa csenget
tömjént füstölnek az őszi kertek

A cédrus átszúrja az azúr eget
a menny ontja a bánatkönnyeket

A víg szökőkút pillanatra megfagyott
jajongó jégcsapok foga vacog

A kerti úton kék nevetés követ
örömtől virágzanak a kövek

A pinea tenyerén elolvad a nap
mézként csorog az esti áhítat

JÓZSEF ATTILA ISTENE

Attila, köteted most nincs itt velem
kedves társam bár nem Bibliám
Istened — hiszem — az én Istenem
Atyád is mint nekem Atyám

Gondja van a kis bogarakra:
szívükben szép zöld tüzek égnek
s Ő térdig csobogó nyugalomban
várja őket este ha hazatérnek

A fűszálak haját Ő simítja —
sose csorbulnak ki mint bárdok
a kislányok arcát kipirosítja
szereti e szép de rossz világot

Ha vétkeztünk mennykövével
csattogtat terelget a jóra
hogy legalább szemöldökével
intse ki nem ad a szép szóra

Ha golyóznak velük játszik
óvja a kicsiket mind — az árva
mellé bújhat hogyha fázik
s nagy tűz gyúl az ő szavára

Mert tudja hogy a lelkünkben
rettentő rém-árnyak suhognak
s szíveink a semmi ágán ülve
jég-lázban égve vacognak

Ha elrántott a semmi sodra
felemel kihúz szárít izzaszt
lefektet puha vánkosodra
s mint a Mama melletted virraszt

Megretten hogy hogyha késsel játszol
őrzi balga oktalan szíved
ha nem is enged mennybe látnod
a földön kísér bárhova követ

Mikor Szárszón vad kerék rohant rád
feljajdult fenn a vérző Isten
összeillesztett kettészelt virág
s ott virítasz most az égi kertben

AGÓNIA-GLÓRIA

Tavaszi éjszaka
nem volt még ilyen és nem is lesz soha
Arcra borulva imádkozott
Jeges szél söpört be a bimbózó olajfák alá
s továbbszaladt Jozafát védett völgyén át
hol a porladó halottak megborzongtak

Ütött az Óra — az Emberfia készen áll a harcra
Ez az Agónia és a Glória örök pillanata
Minden öröktől fogva elvégeztetett

Pilátus udvarában a protokoll már mindent elrendezett
az ítélet és a Golgota már csak színrevitel lesz
Politikusok és főpapok azt hiszik hogy ők irányítják a
történelmet a cinkos árulókkal — Júdás zsebében
cincogtak az ezüspénzek

S mintha a Fátum hozta volna el a kozmosz éjét
ez a pillanat ahova összefut a történelem minden útja
az ősembertől előre és tőlünk vissza
a vén olajfa mohón beissza
a kozmosz kínját világ könnyét
ami az Ember homlokáról hull a földre
vajúdás és agónia kezdet és vég ömlik össze
hogy az új világ megszülessen

Meddő volt hát a Hegyibeszéd
mennyi milliókat áldoztak ideológiáknak bálványoknak
az istenarcú ember szépsége már csak az Ő homlokán
ragyogna?
de a Képmást is verejték és vér borítja
s az ég bezárult — nem lát a mennybe ahol Atyja
kedvét leli benne s minden tettét igazolja

« *A lélek kész, de a test erőtlen...*
Ne az én akaratom legyen meg, hanem a tiéd! »

Nem Fátum, hanem örök Akarat igazítja
a kozmosz sorsát szívek szorongását
erős Akarattal vigyáz az Atya
Fiára éppúgy mint rezgő füvekre
bár a sötétség bősz vadállatként tör a hegyre
meghasad az ég s az ezüstös holdfény Glóriaként csillan
a Hős homlokán mikor az Angyal rányomja az Atya
csókját

AZ ISTENEK ALKONYA

« Mi az ember, hogy róla megemlékezel,
az emberfia, hogy gondot viselsz rá?
Majdnem egyenlővé tetted az istenekkel... »

(Zsolt 8,5-6)

Lucifer az éj angyala harsogva hazudja:
« Olyanok vagyunk mint az Isten
taszítsuk le az Ősöreget innen! »

Prometeusz tartja a tüzet a hegytetőn
de már suhog a saskeselyű szárnya
Sziszüphosz a hegy lábánál a sziklával
sziszeg a nihil szelében
az egyre mélyülő éjben
magát marcangoló gondolat
örvénylik önpusztító lázban
a szív már sziklakemény
nincsen remény

A dombon a Szolga szenved
szótlan haldoklik az Emberarcú Isten
a sötétség ellepi a földet
« Emlékezzél meg rólam
mikor eljössz uralmaddal! »
A lator szavára megszólal:
« Még ma velem leszel a paradicsomban! »
Bukott bálványok zuhognak a mélybe
a Koponyahegy lejtőjén
megelevenednek a csontok
az istenek alkonyán
pirkad a hajnalfény
meghalt az Isten
van már remény!

MIKOR OTT A DOMBON...

Mikor ott a dombon a nagy fal tövében
mint szedett olajfa remegtél a szélben
mikor a szögektől kicsordult a véred
mikor a keresztfán ropogott a csontod
s átáztatták arcod halántékereid
Káin husángjától halálbunkerekig
marcangolt testedben világ kínját hordtad
mikor a szívedet könyörtelen lándzsa
s vele Anyádét is kegyetlen átjárta
hallgató egekből irgalom patakja
Atyád könnye eredt a mi nyomorunkra
mikor ifjú lelked végleg kilehelted
Atyád magához vett és egyek lettetek
kettőtök Csókjában aki a Szeretet.

PÉNTEK ESTE VOLT...

« Készületnap volt
és már lobogtak a szambati fények. »
(Lk 23,54)

A készületnap estje elközelgett
lobogtak már a szombat-váró lángok
körülfogták az üres templomtömböt
vigasztalva a jajgató világot

A gyötrött föld végsőt vonaglott
őrülten megbomlott az ősi törvény
mint éhes szörny fel-felugatott
a tátott torkú semmi-örvény

Nem végső kínban hanem újat szülve
sóhajtozott a vajúdó világ
a keresztfára lepkeként ráülve
hunyorgott már a vasárnapi láng

HÚSVÉTI TRIPTICHON

1. *Az Élet Fája*

Halál honába szállt az Ég Királya
Teremtő Logoszunk a föld szívébe
Elsőszülött a holtak és élők között
egy pillanatra teljes lett a kozmosz éje
földön és égen minden hallgatott —
de a földnek méhe dajkálta a hű magot
csírázott csendben szárba szökkent
a Kálvárián kihajtott a kereszt fája
lángokba lobbant lombos koronája
körötte ujjongott az erdők tánca
a kertből áloé- és mirhaillat áradt
szelek vitték a hírt a négy égtájnak:
újra él az Élet meggyilkolt Ura
s élővizet buzog a Bárány oldala

2. *A hű Barát*

Most virrad — üresen ring a bárka
Péter leverten csapkod nedves háta
gőzölög a szürke ködben — feltekint
egy Árnyat lát ki most feléjük int:
« Barátaim semmit se fogtatok?
kishitűek csak bízzatok! amott
nem messze nyüzsögnek a nagy halak! »
János szívével lát — egy pillanat alatt
felismeri: az Úr áll ott a hű Barát!
A tó tükre szikrázta már a hajnal sugarát
s hunyorgott hitük is mint parton a parázs

3. *Alleluja!*

Mint szenvedő sóhajt hörög kiáltoz
vagy lázadozva káromkodik átkoz
aki örül ujjong táncot jár és énekel
dicsőít áldást mond és ünnepel —
Nem Rólad szólni — szólongatni
hívni megnevezni Tégedet
Elődbe tárni szegénységemet
és ünnepelni el nem múló Dicsőségedet
hogy Te vagy az Úr hogy hatalmad nagy
de főleg azt hogy Szeretet vagy
hogy Te vagy a Forrás és a Torkolat
Te Fiú az Atya örök mása
és Lelkedben örömünk Forrása
s hogy asztalodhoz ülünk nemsokára!

Feltámadott, Alleluja!
velünk van újra
velünk marad — végig a századok
harsogják az új éneket:
Győztes Bárány dicsőség Neked!

KIRÁLYOK KIRÁLYA

(Jel 19,11-16)

Szamárháton vonult be régen
a városba a vereség felé
várta már vérszomjas csőcselék
szemét lesütve hallgatott
bíborköpennyel vállán
az ölésre szánt Bárány

Fehér lovon vonul az égen
koronáján a csillagok
fehér ruhája véres még
de szemében győztes tűz ég
szájából vágó kardél villog
vasvesszeje suhog
királyok és vadállatok
buknak eléje — felette ragyog
örökre az Igazság és Hűség

CSOKOR

Havas éj ezüstjét
tavak tiszta tükrét
csillagok csóváját
rétek tarkaságát
méhek boldog táncát
sirályok szép röptét
őzgida nyögését
szűzlány remegését
várandósok álmát
szegény sóhajtását
kutató tudását
művész forró lázát
apám munkásságát
anyám szenvedését
mind egybeszedem
s Elibéd teszem
Szűz-Virág Szent Anya

MŰFORDÍTÁSOK

SZENT ANZELM

ARCODAT KERESEM, URAM

(*Proslógion*, 1)

Hát most, emberke, hagyd el egy kicsit foglalatosságaidat, rejtőzködj el egy kicsikét gondolataid özöne elől. Feledd a terhes gondokat és tedd félre fárasztó szórakozottságodat. Időzz egy kicsit Istennél, és nyugodj meg egy pillanatra Benne!

Lépj be lelked hajlékába; zárj ki onnan mindent Isten és mindaz kivételével, ami segít az Ő keresésében; bezárva ajtód csak Őt keresd. Mondd most, teljes szívem, mondd most Istennek: Arcodat keresem; *vultum tuum, Domine, requiro.*

Most tehát Te, Uram és Istenem, tanítsd meg szívemet, hol és hogyan keressem Téged, hol és hogyan találjon meg Téged.

Uram, ha nem vagy itt, hol keresselek Téged, távollevőt? Ha pedig mindenütt vagy, miért nem látlak Téged, jelenlevőt? Az biztos, hogy megközelíthetetlen fényben lakozol. És hol van a megközelíthetetlen fény, vagy hogyan jutok el e megközelíthetetlen fényhez? Vagy ki vezet engem, ki vezet el arra, hogy meglássalak benne Tégedet? Tehát milyen jelek révén, milyen arc mögött keresselek? Sohasem láttalak Téged, Uram, Istenem; nem ismerem Arcodat.

Mit tegyen, Magasságbeli Isten, mit tegyen ez a te távoli számkivetetted? Mit tegyen szolgád, akit szerelmed szorongat, és messze vettetett Arcod elől? Emészti a vágy, hogy lásson Téged, és távol van tőle Arcod. Szeretne Hozzád járulni, és lakásod hozzáférhetetlen számára. Arra vágya-

kozik, hogy megtaláljon, és nem tudja, hol vagy. Keresve keresne, de nem ismeri Arcodat.

Uram, Istenem és Uram vagy, és sohasem láttalak Téged. Te teremtettél és újraalkottál, és sohasem ismertelek Téged. Végül azért lettem, hogy lássalak, és sohasem tettem azt, amiért teremtettél.

De, Uram, meddig tart még ez? Uram, meddig feledkezel el rólunk? Meddig fordítod el Arcod tőlünk? Mikor tekintesz felénk, hogy meghallgass bennünket? Mikor világosítod meg szemünk, és mutatod meg nekünk Arcodat? Mikor adod vissza Önmagad nekünk?

Tekints ránk, Uram, hallgass meg és világosíts meg bennünket! Mutasd meg Magadat nekünk! Add vissza nekünk Önmagadat, hogy boldoguljunk, mert nélküled ínség a sorsunk. Könyörülj meg rajtunk, akik küszködve igyekszünk Feléd, akik semmit sem tehetünk Nélküled.

Taníts meg engem, hogy keresselek, és mutasd meg Magadat a keresőnek; mivel nem kereshetlek, ha Te nem tanítasz, és megtalálni se tudlak, ha nem mutatod meg Magadat. Keresselek vágyakozva, vágyakozzam Rád keresve, találjalak meg szeretve, és szeresselek, ha megtaláltalak!

KERESZTES SZENT JÁNOS

A SZERELMES LÉLEK IMÁJA

Uram, Istenem, Szerelmem!
Ha még emlékszel bűneimre és ezért nem teljesíted, amit kérek,
tedd bennük Akaratodat, ezt óhajtom leginkább:
gyakorold Jóságodat és Irgalmasságodat, és így megismerlek bennük.
És ha az én műveimet várod, hogy így hallgasd meg imám,
add nekem Te azokat, tedd meg őket Te magad bennem,
add hozzá a fájdalmakat is, amiket tőlem vársz,
csak hallgass meg engem!
Ki szabadulhatna meg szegény szokásaitól és nyomorult korlátaitól,
ha Te magad nem emeled fel őt a tiszta szeretetben, Istenem?
Hogyan emelkedhetne fel Hozzád az ember, a nyomorban nemzett teremtmény, ha Te magad nem emelnéd fel,
Te, Uram, Kezeddel, amely alkotta őt?
Istenem, Te nem veszed el tőlem azt, amit egyszer nekem adtál Fiadban, Jézus Krisztusban (Róm 8,32).
Benne nekem adtál mindent, amit óhajtok.
Ezért örömmel tölt el az, hogy Te nem késlekedel, ha én várakozom.

Miért késlekedel? miért halogatod készségedet, szívem,
ha már ettől a pillanattól kezdve szeretheted Istenedet?
Enyém az ég és enyém a föld, enyém a világ minden népe;
enyémek az igazak, enyémek a bűnösök;
enyémek az angyalok, enyém Isten Anyja;
minden az enyém: még Maga Isten is enyém és értem van,
mert Krisztus enyém, teljesen értem van.
Mit kívánsz, mit keresel hát még, lelkem?
Mindez a tiéd és mindez érted!
Ne kicsinyeld le magad!
Ne figyelj az Atya asztaláról lehulló morzsákra!
Lépj ki a fényre és dicsőítsd magad dicsőségedben!
Rejtőzködj el benne és élj örömben
és elnyered, amit a szíved kíván!

RAINER MARIA RILKE
(1875-1926)

ORPHEUSZI SZONETTEK
II,17

Hol hát, melyik örökzöld boldog kertben
pompáznak szép gyümölcsei a gyér vigasztalásnak,
mily fákon, mily gyengén feslő virágkelyhekben?
Talán elvétve néhányat találhatsz

szegényes széttaposott rétjeid felett?
Van úgy hogy kéjjel hosszasan szemléled:
ez míly teljesre ért, a bőre megreped!
se csapodár madár se lenn féltékeny féreg

nem foszt meg tőle. Vannak angyal-lakta fák,
az égi kertben nőttek s fentről gondozzák
a lombjuk értünk? — ők is ide tartoznának?

Minékünk árnyként sietőknek sose sikerülhet
koránmegért lekókadt viselkedésünkkel
zavarni nyugalmát e csendbe mélyült nyárnak?

ORPHEUSZI SZONETTEK

II,27

Valóban létezik Idő, a romboló?
Mikor omlik a vár a hallgatag hegyen?
A szívet mely örökre istenekhez tartozó
mikor foglalja el a Démiurgosz győztesen?

Valóban annyira törékenyek lennénk-e
miként szörnyű Sorsunk szeretne minket?
a gyermekség mely lenn csobog a mélyben
jövőt ígérget, később tényleg csendesítget?

Ó az illanó idő kísértő csalfa árny
gyanútlanul gyengéd és érző szíven át
suhan mint szerteszálló füstfoszlány

miként mi mindahányan üldözöttek
és mégis-mégis számítnak reánk
mert hasznosak vagyunk nagy isteneknek.

JOË BOUSQUET
(1897-1950)

PENSEFABLE
GONDOLAT-MESE

Az ég ártatlan tiszta álom
mikor a nap a végső vándor
az úton áthalad aranyban égve
befúl a felhalmozott fénybe

Minthogy vele kell nevetnünk
a remény elvette eszünk
az éjben — házakból árad —
csattognak a csillagszárnyak

Nyíló földből kenyérillat száll
ha holt levelek balzsamozzák
útunkat nem tudja a szél
a szélmalmoknak így mesél:

A sötét azúr írisze alá
ébenszemeket rejtett a halál
hol minden könny egy-egy tükör
a súlyos föld ott tündököl

JULES SUPERVIELLE
(1884-1960)

LA MER SECRÈTE
A TITKOS TENGER

Mikor senki sem nézi
nem tenger már a tenger
ugyanaz mint mi vagyunk
ha senki se lát bennünket

Sok más hala is van
és számtalan hulláma
tenger a tenger számára
és a róla álmodóknak
miként most itt nekem

(*La Fable du Monde*)

LE VISAGE
AZ ARC

Hogy nekivágjak az égnek arc kell nekem
mely csak szeme kékjével hasonló enyémhez
és hogy átvágjak az éjszakán e kék kell nekem
a nappali fény és bölcs anyám emléke
szempilláim közé beülve annyi szeméremmel
hogy azok színét látva senki se gondol e kékre
annyira énem lesz és oly nagy türelemmel
hogy összeolvad tudatlanságommal
és senki se gondol arra: nem vagyok magamban
mikor be akarok veszni a feneketlen égi kútba.
Bocsáss meg, édes hasonlóság, hogy nem tudtam
utánozni szemérmedet s megőrizni hallgatásod.

(*Naissances*)

SAINT-JOHN PERSE
(1887-1975)

SINON L'ENFANCE...
HA A GYERMEKKOR NEM...

Ha a gyermekkor nem, mi volt akkor, ami nincs többé?
Rónák! Lejtők! Több rend volt!
És minden a fények birodalma vagy azzal határos.
És az árnyék és a fény akkor szinte ugyanaz volt...
Értékelésről beszélek... Az ösvényen a gyümölcs lepottyanhatott
anélkül hogy az öröm rothadt volna ajkunk szélén.
És a férfiak több árnyat rezgettek komolyabb szájjal, és a nők több álmot lassúbb karmozdulattal...

(*Éloges. Pour fêter une Enfance, III*)

NOUS N'HABITERONS PAS TOUJOURS...
NEM LAKUNK MAJD MINDIG...

Nem lakunk majd mindig e sárga földeken, édenünkben...

A Birodalomnál hatalmasabb Nyár felfüggeszti a térteraszokra az éghajlat-emeleteket. A hatalmas föld teljes széllel sodorja szérűjén hamvadó parazsát a hamu alatt. — Kén- és mézszín, halhatatlan dolgok színe, az egész füves föld lángol a másik tél szalmáival — és az ég egyetlen fa zöld szivacsából szívja a lila nedvet... (...)

És délben, amikor a zsidótövisfa feltöri a sírok talapzatát, az ember lecsukja szempilláit és tarkóját a századokba mártva frissíti... Az álom lovassága a holt porok

helyén, ó hiábavaló utak, melyeket végigsöpör a fuvallat egészen hozzánkig! hol találhatjuk, hol találhatjuk a harcosokat, akik őrzik nászukban a folyókat?

A földre rázúduló nagy vizek zúgására a föld összes sója megremeg az álmokban. És hirtelen, ah, hirtelen mit akarnak tőlünk ezek a hangok? Tegyetek temérdek tükröt a folyók csonturnáira, hogy vetítsék tovább a hívást a századok során! Helyezzetek köveket dicsőségemre, helyezzetek köveket a csendre, és a helyek őrzésére zöld bronzlovasságot a hatalmas sugárutakra!...

(Egy nagy madár árnyéka esik arcomra.)

(*Anabases, VII*)

RENÉ CHAR
(1903—)

LE CARREAU
AZ ABLAKÜVEG

Kristályzápor, óhajtva várt nők,
az ablaküveg arca melyet letörölsz
gyötrelemre ítélve:
a lázadó arca.
A másik, a boldog ablaka
borzong a lobogó láng előtt.

Szeretlek titeket iker-titkok,
megérintlek mindkettőtöket
gyötrődöm és örömtől lebegek.

L'UNE ET L'AUTRE
AZ EGYIK ÉS A MÁSIK

Mit ringatsz vég nélkül rózsató a szűnni nem akaró esőben
kettős rózsáddal?
Mint két érett mozdulatlan darázs ringnak az ágon.
Szívemmel látom őket mert szemem lezárva.
Szerelmem a virágok felett csak szelet és felhőt hagyott.

LES TROIS SOEURS
A HÁROM NŐVÉR

Szerelmem kéklő fényruhában,
megcsókolom arcod lázát
hol elrejtezik a titkon boldog fény.

Szeretek s zokogok. Élő vagyok,
a te szíved e Hajnalcsillag
győztes fénnyel vörösen izzik
mielőtt megtörné a Csillagzatok harcát.

Rajtad kívül testem legyen lepel
mely ellenáll a szélnek.

PIERRE EMMANUEL
(1916—)

SOUVENIR-AVENIR
EMLÉKEZÉS - JÖVŐ

Első eltűnt nyarunkhoz visszatérek
A vízparton diófák árnyán pázsitágy
Nem várt úgy Mózes sem Ígéretére
Mint én a bőrét sejtve blúznyílásán át

Jobban mint Áron ki karját már kitárta
Zihált a szívem sejtve az övét
Egészen végigszelt a vágy villáma
Mihelyt ujjam kerek kebléhez ért

Széttárta térdeit — a két hegylánc között
Az áldott Kánaán-mező terült el
Pálmák suhogtak Izrael hada fölött

S vonultam győztesként előre egyszerűen
Folyó fogadja így a szűzi föld ölét
Bejárva azt és birtokolva mint övét

(Szonett a *Jacob*-ból)

L'ART DE MOURIR
A MEGHALÁS MŰVÉSZETE

Ó átlyuggatott dal
hol kések villognak

Van-e szebb szár
mint a kard a szívnek?
Májusban a kövek virágzanak
hogy szíved kinyíljon
szárul adtam neki
az acélt mely hajlíthatatlan

Szűzfehéren nyílt ki
holdfényes tó partján
nárcisz az illatod
éjjel tölti el szívem

* * *

A hullám
szeszélyére
A szél
szeszélyére
gyöngyöznek a könnyek
Magányok
szövevénye

* * *

A meghalás művészetére
madarak tanítanak
lehullanak
a levelekkel
A naspolyák
tartósabbak náluk
némán nesztelenül
gyorsan elvesznek
mihelyt megértek
az árokmélyben

A legszemérmesebb
halottak ők

(*Chansons du Dé à coudre*)

RÉSZLET A *BABEL*-BŐL

Krisztus Szíve!

A Golgota ősi története, a Szent Arc, a szent asszonyok, a katona, aki lándzsája hegyén tartja az epével átitatott világot, ugynaz, aki ugyanazzal a vassal vizet fakaszt az Igaz kebléből...

Annyi ima, aszkézis és extázis századai és annyi csiszolt térd a kálváriákon és annyi sápadt nap a festményeken és annyi könny patinája és annyi végső sóhaj az elefántcsont-feszületen...

* * *

A kereszt és a kerék által, a tűz és a tőr által, a bárd és a kötél által, a történelem közös árkába hull a sok-sok kivégzett! És az emberek emlékezetét mégis csak egyetlen egy szenvedése tartja megszállva. A többiek szenvednek és meghalnak: a halál irgalmaz nekik, és utolsó leheletük pillanata az örökkévalóságot hozza el homlokukra. Mintha sohasem gyötrődtek volna: mintha csak átlósan haladtak volna — a keresztet kikerülve —, hogy elérjék a közös küszöböt. Ezért a hóhérok lelkiismeretfurdalása nem tartós: egy gyermekmosoly eloszlatja, — vagy az a cseresznyefaág, amely megérinti őket, amikor munkájuk után hazatérnek. Íme, újra emberek az emberek között, és jól van ez így. A halottak emléke nem zavarja az élőket, mint ahogy egy felhőcske árnyéka sem a tó tükrét; mint ahogy a sirály szárnya nem veri fel a mély hullámokat; és jól van ez így. Ha a kivégzettek zokogása megrekedne torkunkban, az egész föld Káin óta fulladástól pusztult volna el. Valójában nem élhetnénk többé, ha nem lennénk a feledésből született, a feledésből élő és csakhamar a feledésnek szánt teremtmények. És mégis: semmi sincs elfelejtve, minden pusztában ejtett könny végül is átszűrődik az örök kendőre,

minden arc Arcához, a Jelenléthez, amelynek teljes terjedelmét kitöltik a tűnő jelenlétek: íme, minden pillanat minden könnye hull, fokozatosan felkavarva a történelem nagy köreit, fajunk nagy ciklusait, az éjjeli ég rendjét. Minden összefügg: és visszatér a most megélt pillanat végtelenségéből, már szétosztva a magasság szélső hajlatáig és azon át behatol egészen a Központig, ahol állunk, amely sokkal mélyebben bennünk van, mint mi magunk. Valójában nem tudnánk tovább élni, ha tetteink visszatérve arcunkba vágnának, e pillanatnyi pálya után, amelyet befutnak az időtartam minden irányában: mégis visszatérnek, de alattuk egy Másik inog, aki értünk magára vette a világ minden bűnét, amit mindegyikünk az összes többi ellen elkövetett. Ezért a Golgota ősi története továbbra is kísérti az embereket. Nem azért, mivel egy ember elszenvedte a kereszthalált: annyi más még jobban szenvedett, — annyian, akik talán azt kívánták, hogy szegezzék őket az ajtóra, hogy gyötrelmüknek vége legyen! Hanem mivel egy ember a világ csúcsán örökké haláltusát vív, mivel ebben a kétezer év előtti örök órában — amely egyedül nem suhant el, mint a többi, az egyedüli, amelyet mi tűnékenyek megélünk örökké ebben az emberben — örökké szenved testében, amely a miénk és lelkében, amelyet elfojtunk magunk mélyén: elszenvedi valamennyiünk szenvedését és emberi gyengeségét, minden igazságtalanságot, amit okozunk vagy elszenvedünk, az áldozat fájdalmait és a hóhér kéjelgéseit, és kimondhatatlan közös nyomorukat, és mindennek elviselhetetlen abszurditását... ».

JEAN-CLAUDE RENARD
(1922—)

PSAUME DE PÂQUES
HÚSVÉTI ZSOLTÁR

(Részletek)

I. Mint minden átszelt éjből fellobban mindennap a tűz;

És mint a repülő szárnyán a nap rózsaszín sugár-lemezei és a nyitott bárka az ében éjben, és a tenger első abroszai — a megszentségtelenítésektől fenyegetett szakadékokon túl;

És mint hajnalban Marrakechből az ünneplő hófensíkok villognak az okker bástyafalakon;

És az ősi homokon az élővizek zuhataga elindul;

És a harsogó zöld prófétiája; és a csecsemő első moccanása; és a tej bizonyossága;

Ó a halált legyőzte az élet, és a sötétségek feltörve, és az egész föld a menta- és narancsillatú reggelben úszik;

A kőlap széttörve, most már ott magasodik a világban Isten mint fehér cédrus, és vele miénk az élet hatalma!

II. Itt az ideje hogy éljek ezzel a hatalommal;

Itt az ideje hogy kilépjünk a sírból, mielőtt dél lenne, hogy elinduljunk a források felé;

Mert mostantól fogva már minden ember az örömre hivatott;

A vér és magány közepette, melyek a kutak mélységéig hatolnak, az embernek most használnia kell a benne levő hatalmat, készen a békére és a szövetségre;

Bármily fáradt, keresztrefeszített, megkövült legyen is;
Vakon és mezítelenül és üresen és süketen;
És remény nélkül és már a hamuba hanyatlón, mint az anya halott gyermekére omolva;
Induljon el Ővele, aki távolléte lakója és hozzá igazítsa lépteit, hogy egyel többet lépjen a felkínált forrás felé.

(...)

III. Ő hirdetni kell, hogy vasárnap óta már egyetlen ember sem teljesen elhagyatott és teljesen elveszett;
És még az is, aki teljesen magányos — idegen a forrásoknál és idegen önmagának — még az is rátalálhat saját jelenlétére és osztozkodhat mindenkivel a létezőkből, ha még szabad marad a figyelmes szeretet felé, amely elbűvöl és megkötöz;
És szabad saját neve számára;
Szabad ettől az órától kezdve, hogy válaszoljon — megölve azt, amit meg kell ölnie — az élet hívására;
És mint a szabad szárnyalás, az éjszakában hirtelen felragyogó aranyéj, most már legyen biztos, hogy megkezdődhet a boldogság;
És nemcsak a halál ellen kezdődik, hanem a Lélekkel szembeni bűn ellen, — ez a lelket fenyegető legrettenetesebb árnyék: a vödör közömbös egyensúlya az elapadt ciszternák korhadt káváján;
Tudja meg, hogy hatalma van a csírázásra, hogy ami itteni, a másuttvalóhoz közeledjék és a másuttvaló az ittenihez, és közösen érleljék gyümölcsüket;
És az ember az Ember mértékére, a világ a Világ mértékére, és mindkettő Isten mértékére;
És így a Teremtés rendje a felszabadulásban helyreálljon, — mert hatalmas kéz nyúlik a szegények felé a teljesség ajándékával!

IV. Mert a Központban csak a Szeretet van, — semmi más a kezdetnél és a végnél, semmi más a csend felhasadásában, mint a Szeretet titka;

Semmi más, csak kitárt jelenléte, és Ő a halál fölé emelt kezével, lényegi szavával feltámasztja az embert, hogy éljen;

Hogy hozzá hasonlóvá váljon;

Hogy megnevezze Azt, aki őt megnevezte;

Hogy Abból merítsen erőt az alkotáshoz, Aki őt megalkotta;

Hogy már mostantól, beleegyezve az egyesülésbe, gyökeret verjen a fa, amelyet együtt óhajtanak;

És nászukból megszülessék az Istenbe testesült ember és az emberbe testesült Isten!

(...)

V. Ó áradó folyam! A földet elönti a zöld lelki növényzet — és a szeretet átalakítja.

És azt mondom, hogy e Pünkösdben jelen lehet olyan test, amelynek ereje megújít és termékennyé tesz;

És már jelen van egy test, amely csontjait összegyűjtve növekedni tud és megszenteli a földet, ha nem ragaszkodik a télhez;

És a városokban már vár az örömváros: az öröm magva és virágba borulása a világ anyagában;

És a csillagok közeledtében és a gránitban és az acélban és a nagy emberi történelemben jelen van a kirobbanó öröm!

Egyedülálló reménység mint a pályán álló kerekek nyugalmában az új dolgok eseménye és azok biztosítéka — felajánlva az embernek, hogy ne habozzék tovább;

Hogy ismerjen a szeretetben és szeressen az ismeretben;

És ne utasítsa vissza önmagát visszautasítva őket;

Hanem haladjon előre hivatása szerint a meglett kor felé, nem várva más csodára, hiszen már megtalálta az értelmet;

Egyetlen gondja az legyen, hogy Emberré váljék — minden mást megkap ráadásul —, mint a még fagyos dombokon e virágzó mimózabokrok már előre jelzik a tavaszt!

(*La Terre du sacre*)

JEAN MAMBRINO S.J.
(1923—)

CLAIRIÈRE *
TISZTÁS

1.

Kitárul a tisztás
hol a fénymozgás
utánozza a füvek
és árnyak zsongását

A nappal köre
bezárja az időt
e tágas térbe
hol várakozom

A lombok lebegése
távollétet mintáz
mit elfed a nap

11.

Pár ritka méhecske
méri a távolságot

aprócska parazsuk
elmélyíti az azúrt

---

* E részleteket Jean Mambrino francia jezsuita nagy költeményéből fordítottam: *Clairière*, Poème, Desclée de Brouwer, 1974. — Egyetlen, hetven *ének*ből álló költemény, amely hermetikusnak tűnik, pedig nagyon egyszerű. Az erdő misztériumát énekli — uralkodó a csend —; az évszakok váltakozása az idő múlását, a tisztás az emberi létet jelképezi: az erdőből sosem mehetünk ki — csak a halál által; de a tisztásban ott remeg a fény, amely kiengesztel bennünket a léttel és önmagunkkal. — A poéma mottója F. Kafkától: « Van cél, de nincs út. Amit útnak nevezünk, az habozás. »

megállítja az órák
mozgását
rögzíti minden virág között
két csillag távolságát

19.

A tisztás kellős közepén
évmilliókon át egyszer
összesűrűsödik az egész fény
egy lepkeszárny villanásába

25.

A szeretők itt ágyat vájnak
a fű és a nappal kékjében

vetkőzésük belevegyül
az idő keserű szagába

a kéjt és a gyengédséget
behinti a nap pora

növényi vállak villognak
egy pillanatra összefonódva

a szemek tüze a kerek kebel
a lágyékok futó patakja

mindaz amit megőrzött
a paradicsom a világ mélyén

30.

E vájat e szív annyi
zúgó árnnyal övezve
összegyűjti kristályába
az ég patakzó fényét

a nap a tisztásban
fű- és álomszínű
ragyog mint lelkiismeret
a lélek erdői mélyén

de annak aki gyalogol
a lombozatok útvesztőiben
meghittek a sötétségek
eltéved hazájában

a rejtély maga a fény
nem kezdődik és véget nem ér

31.

Az eső törli a tengerzöld tükröt
híggá oldja az időt
melyben alakok és árnyak lengnek

minden ösvény elvész
az erdőből a lélekmélyig

a fekete ég vízesésekben
zuhogtatja a távollétet

mindenfelől az örvény fénylik

a fatörzsek kölcsönadják tömbjük
ennek az éjnek melyben a kristályeső
homályosabb a hónál

milyen fák égnek
a halál esője mögött
hatalmas hallgatag lángok
egy másik éjszaka szegélyén

36.

Aki belép az erdőbe
többé nem juthat ki belőle
rabja lesz ködeinek
tavainak végtelen lombtengerének
megtalálta világegyetemét
nem is akar kimenni belőle

lelkét átitatja
a fakérgek keserű törzsek
az állóvizek szaga
a rothadó mohák levegője

parányi ösvények
születnek hirtelen
a völgyekben
hol a vízmosások

egy pillanatra keresztezik egymást
majd követve az árnyak sorát
eltűnnek a föld alatt

de a szellőtől rezgő
lombok zaja a csendet utánozza

a tisztáson — mintha csak
a lélek mélyéről jönne
és egy másik erdőről beszél

távoliról

42.

Egyenként
fellebbennek
az erdő fátylai

a ködök és a lombok
illatai

egymás után
a nyári reggel
a boldogság fátylai
és előtűnik
a sugarak az álmok
sűrűsége

egyenként megjelennek
a fátylak a fátylak
a füstök az illatok
a csillogások mögött

hol elmosódik és kirajzolódik

sebekkel és gyengédséggel övezve
a dicsőség

egyre közelebb
és egyre távolabb

egyenként fellebbennek
az erdő fátylai
szívünkben

ó tisztás!

44.

Eltévedsz ott
    hol az ösvények mozognak
de midőn elmosódik minden nyom
    előrehaladsz
        mint a madár az égen

vagy a pisztráng a vízereken
a tisztás felé vezet
a fény
vagy egyetlen reggel
emléke

46.

A fény megérinti
válladat

megfordulsz

és a fény veled
fordult

az erdő becsukja szemed
hogy a fény
lásson téged

éjed védett
veled a fény

és a tisztás kitárul
egy másik éjre

megismerik egymást
nélküled

az erdők mélyén
tündöklik
a feledés

49.

A jácintok között az ösvény
hirtelen zuhan alá az ágak között

(vagy talán csak az emlék kihagyása)
és visszavezeti a vándort
ifjúsága júniusába

azok a reggelek mikor minden szín
könnyű aranyban ázott
a levegő mely tagjait fürdette
aranyízű volt a fenyők között
ott lenn a láthatáron a háború
halállal koszorúzta ifjúságát

az egész erdő illatot füstölt
a lányok hangja selymes ujja
szemük aranyvér-ragyogása
és a megközelíthetetlen testek
melyek belemerültek a tánclobogásba

nem akadályozták meg szívét
hogy már akkor öntudatlan
ráfeledkezzék a tisztásra

50.

Egyetlen levegőborzongás
és az egész térség nyüzsög
a magasságban

lüktet a láztól és a frisseségtől
felébred vagy újra elalszik
szétoszlik millió arc nélküli
ajakká
a sétáló csodálja feje felett
ezt a felfüggesztett záport

mialatt a századok összesűrűsödnek
sietség nélkül a tölgyek szívébe

finomabb lemezekben
    mint a gondolat

nincs egy lehellet sem
    egyszerű érintés
        hervad az ég
és szétszóródik gyengéd
    szélrohamokban

egy mondat foszlányai
kiszakítva a világ emlékezetéből
fényesen lobognak
    a térségben
minden beszéd egyetlen csendjét formálják

mi marad mozdulatlan
e fényförgeteg szívében

55.

Csak a szél jár
lelassítva annyi évtől
a ködből festett erdőkben

minden fatörzs lendületében
meghorzsolja saját magányát

fától fáig hallani
egy távollét végtelen visszhangját
(mint olyan tömeg melynek egyik tagja sem
fordította arcát a másik felé)

és mégis mindegyik őriz
árnyékában
egy láthatatlan virrasztót

minden kéreg-sziluettből
egy másik sziluett sugárzik elő

az álom lejtőjén az emberek serege
az árnyak serege
az éjtől kölcsönzi mozgását

ahol folytatódnak
    a csend másik oldalán
a Történelem topogásai

fekete villámok szúrják át a húst
az elhagyott testek lihegése és nyögése

a vér földdé változott
a csontok utolsó törmelékei
belevegyülnek a gyökerek humuszába

de minden fa mögött
egy füst-arc rejlik

csak a szél jár
lelassítva annyi évtől
a ködből festett erdőben

60.

Ősi emlékezetű erdők
eltemetve a ködök kékségébe
milyen vér- könny- és jóságösvényeken
jöttök szüntelenül szíveinkig
ködbe és keserű illatokba álcázva

legmélyebb erdők
    korábbiak a gyógyíthatatlannál
melyek visszatértek és visszatértek

a boldogság keserű szagával
az elveszett megígért elfelejtett közeli
boldogságéval

erdők melyekből csak a szél marad

amint átszalad fosztott leveleinken
csontjaink holt ágain
amint túljut bennünk a halálon
megvilágítja telünket

ősi emlékezetű erdők
mivel szeletek meggyógyítja bennünk
a gyógyíthatatlant
minthogy erdeink zsongását ihleti

honnan jöttök honnan jöttök

belőletek csak e szél keserűségét ismerem
amelytől el vagyok választva

61.

De ki szól most hozzád is
távolléted mélyeiből
amely összeolvad a kezdettel
e pillanatban mikor eljött véged

69.

Nem várhatunk tovább itt
mikor eljön az óra
hogy előrehaladjunk
az idő bozótjában

de mikor mikor
    és mi jött el

gyorsan most itt most mindig

itt kell lenni
    e síkos földön
        e fák e vérző ágak között
            hogy előrehaladjunk

itt vagyok nézzétek sebes kezeimet
    csatakos ágaimat
de nem vagyok innen
    jól halljátok hangsúlyomat
        nem vagyok innen való

70.

A hó mintázza a csendet
    a tekintetet mindenfelől
        a központ az elsurranó
            távollét felé vonja
oly fehér és csendes és csupasz

egy csipetnyi hó elég
    hogy egy pillanat alatt
        betöltse az eget
az erdők tavak és hegyek fölött
    lebeg az éj hullatva szüntelen
        pihéit
            a világra
    az éj mely *fekete és fehér*

vastag lenvászon kötözi
    a tél sebeit
tömi be a sötét szorosokat

elsimítja az omlásokat
felduzzasztja a folyókat a tejhullámok
kiegyenlítenek gyökereket sziklákat szakadékokat
semmit sem mozdítva
hosszan simogatja a sziklafalak repedéseit
a föld érdes testét

futó érintésére a kövek
oly lágyak lesznek
mint az őzgida orra

a hó mint álomban
a hó ellepi a havat
kinyújtja a távoli rónát
minden emlékezet előtti előtti síkságot
és a hegyek kék lejtőin
megkönnyíti az árnyak súlyát
eltörli az emlékét is
a régi utaknak elveszett ösvények
emlékének árnyákát is
melyeken oly jó volt csukott szemmel járni

a világtérkép redőibe
hull az éjféli harmat

valahol egy gyermekszánkó
a galagonya naív mondatát írja a hóra

a csúcsokon az örvényekben a dombok taraján
örök lesz a hó jele

a hold pihéje
hull az erdőre

a föld szaga
a virágok vörös szirma

a növények nedve
álmaink rovarai és kedves állatai
szorongással telten
alszanak bebalzsamozva
e kristálypalotában

és minden gondolat minden fájdalom
a szörnyű sebekkel
melyek ott sajognak
azok szívében akiket szerettünk
a régi elszenesedett forradások
mint nyomok melyek még fájnak
nemcsak meggyógyultak de átalakultak
a hó gyengéd szigorúsága alatt

átlátszó láva fedte be
a magas füvet
a nagy lombok tüzét
de a szél újra feltámad
kigyújtja újra
az árnyak kusza rejtjeleit

a mesék szőnyege
ragyog a világ falain

és elleplezi a tisztás titkát
messze-messze túl az Északon
a lélek erdejének közepében
mely oly nyitott és kiszolgáltatott

hogy már semmi rovást nyomot
nem lehet belevésni

még egy tekintetet sem
még egy gondolatot sem
minden gondolat Gondolatát sem

mert szerelmesen elfordul
mint ahogy az ember szemérmesen
elfordul valami túl nagy szépségtől

e homályos fehérség előtt
mely oly fehér és oly elfelejtett

mely önmagában ismeretlen marad
mindörökre

az erdő végeláthatatlan
befedve távollétével
visszatartja lélegzetét

és mintegy akaratlan védelmezi
azt kinek nevét elfelejtette

semmi nyom tekintet gondolat
a minden gondolat Gondolata sem
ó szemérem ó az éjben elveszett titok

oly fehér és oly csupasz és oly fehér
hogy túl létezik még
a feledésen is

PAUL CLAUDEL
(1868-1955)

A FEKETE GYÖNGY

(Töredékek műveiből)

A Fekete gyöngy *címmel André Blanchet S.J. egy pazar szövegválogatást állított össze Claudel költői és prózai műveiből (*La Perle noire, *Gallimard, 1947). Egy bizonyos rendben öt részre osztotta a rövidebb-hosszabb idézeteket a következő címek alatt: Felkiáltás — Megismerés — Kifejezés — Jelenlét — Tanúságtétel. Az idézetek így töredékesen is sokatmondók. Claudel alapvető inspirációját árulják el; a « kimeríthetetlen csenddel » beszélget. Az első és a harmadik részből fordítottam egy-egy csokornyit, eléjük helyezve* A Fekete gyöngy *jelképére vonatkozó idézeteket.*

A «Fekete gyöngy» azt a titkot sugallja, amelynek elvesztését Hoang-Ti pogány bölcsessége siratta, és amelyet a vak hivő lány, Violaine (Claudel hasonló című középkori misztériumjátékának hőse) egyszerűen az Evangéliumban talált meg. Az a drágagyöngy, amelyről a Ville*-ben van szó: a fáradtság és a zavartság óráiban egyetlen elég, hogy felfrissítse szellemedet és vidámságra hangoljon. Ilyenkor elég, ha egyetlen gondolatnál elidőzünk. Máskor egyikről a másikra siklunk át, és megállapítjuk: mindegyiket megvilágítja a többi. Lényegében a « fekete gyöngy » a « maradandó víz atomja bennünk, amely minden azúr megdicsőült kvintesszenciája », a csodálatosan növekvő mustármag, « az örök nap magja ».*

A Órák és az Évszakok liturgiája *cím alatt hozott töredékek a kötet első részéből valók. Röviden a következőt akarják mondani: Aki meg akarja hallani a természet, a Teremtés énekét, annak fel kell készítenie szívét: figyelem,*

mozdulatlanság, csend. Ekkor Isten jelenléte érezhető lesz. A rózsa vagy a tenger elárulja titkát. Az ember — a költő — ünnepelheti az Órák és az Évszakok liturgiáját. A földi időn túl, de mégis abban — a jelen pillanatban — megsejti az Örökkévalóságot. Nem menekül el a mérhetetlen Mindenségbe, mert minden adott, teremtett dolog kimeríthetetlen titkot takar: Isten jelenlétét.

A hivő ember — a költő — a Teremtővel együtt megnevezi, velük együtt születve megismeri, kifejezi, újrateremti a dolgokat; velük együtt a Teremtő dicséretét zengi. Erről szólnak Claudel költészettel *kapcsolatos meglátásai (ezeket az antológia harmadik részéből fordítottam). A költészet lényegileg dicséret: az öröm, az élet hangja. A költő hangja belevegyül a csillagok és angyalkórusok énekébe. « Minden művész azért jön a világra, hogy egyetlen dolgot elmondjon, egyetlen egészen kis dolgot; ezt kell megtalálnia, minden mást köréje gyűjtve ». Claudel egész művészetében alapvető inspirációját variálja: ez a Teremtés dicsérete, a Teremtő dicsőítése. « A nagy költészet a Védák himnuszaitól Szent Ferenc Naphimnuszáig: dicséret », írja. Ebbe a dicséret-óceánba simul Paul Claudel költészete is (*).*

(*) *Az idézetek lelőhelyei*:

Art	= Art Poétique (Mercure).
Cantate	= Cantate à trois voix (Gallimard).
Corona	= Corona benignitatis anni Dei (Gallimard).
Correspondance	= Jacques Rivière et Paul Claudel. Correspondance (Plon).
Échange	= L'Échange (Mercure).
Est	= Connaissance de l'Est (Mercure).
Éventails	= Cent phrases pour éventails (Gallimard).
Feuilles	= Feuilles de Saints (Gallimard).
Messe	= La Messe là-bas (Gallimard).
Odes	= Cinq Grandes Odes (Gallimard).
Oiseau	= L'oiseu noir dans le soleil levant (Gallimard).
Ours	= L'Ours et la Lune (Gallimard).
Poète	= Un Poète regarde la Croix (Gallimard).
Positions	= Positions et Propositions, I-II (Gallimard).
Présence	= Présence et Prophète (Librairie de l'Université).

A Fekete gyöngy

Hoang-Ti visszatérőben remeteségéből Kouan-loun hegyi útjain, a Nagy Medve leghegyesebb csúcsán elveszítette Fekete gyöngyét. Kérte a Bölcsességtől, hogy találja meg a Fekete gyöngyöt, de a Bölcsesség nem találta meg. Kérte az Éleslátástól, hogy találja meg a Fekete gyöngyöt, de az Éleslátás nem találta meg. Kérte a Heves-Kereséstől, hogy találja meg a Fekete gyöngyöt, de a Heves-Keresés nem találta meg. Kérte a Minden-szándék-nélkülit, hogy találja meg a Fekete gyöngyöt, és a Minden-szándék-nélküli megtalálta.

(*Oiseau*, 203)

Az örök fénynek e szikrája bennünk, amely nem hagy nyugtot, míg ki nem szabadul e vak testből. A repülés és a szökellés szelleme, a kiáltás és az öröm, az ajándék és a látomás és a vágy szelleme!

A maradandó víz atomja bennünk, amely minden azúr megdicsőült kvintesszenciája!

(*Ours*, 59)

Miként a világos és zöld smaragd — mondják —
felserkenti a lankadó szellemet és vidámságra hangol,
ugyanígy a fáradtság és a zavartság óráiban,
ujjaim közé fogva ezt az igazgyöngyöt,
melyben az önmagában Tiszta sűrűsödik össze egészen az azúrig és az azúrtól az Éjig,
beléptem az önkívület szemlélésébe.

Seigneur = Seigneur, apprenez-nous à prier (Gallimard).
Soulier = Le Soulier de satin (Gallimard, 48. kiad.).
Tête = Tête d'or (Mercure).
Toi = Toi, qui es-tu? (Gallimard).
Ville = La Ville (Mercure).
Violaine = La jeune fille Violaine (Mercure).

Ó, Coeuvre, neked adom ezt a zafírt!

Ez az átlátszó atom mindaz, amit a bányákból kiástam kutatásom során! Fogadd

az elvont éj e cseppjét, az őseredeti vakság pupilláját.

És ha ezt a drágakövet a lámpafény alá vagy a holdfénybe helyezed, kéknek látod: lángol hat egyenlősugarú ujjad között.

(*Ville*, 273)

Megtaláltam az elveszett magot! Egyetlen magot. De egy hiányzó szem miatt már megbomlik az ima köteléke...

Ez a kis átlátszó kavics. Erősen kezembe szorítom. Ezt a kinccsé vált könnyet. Ezt a romolhatatlan gyémántot. Ezt az egyetlen igazgyöngyöt.

A megtalált víz.

Ezt a csepp vizet kívánta Lázár ujjahegyéről a gonosz Gazdag; ez mindennek a százszorosa. Ez a reménység velem. Az eljövendő nap magja...

Valaki a kezembe helyezte ezt az egyetlen igazgyöngyöt, ezt a lényeges magot, amely nélkül az egek egész rózsafüzére szétbomlana!

(*Soulier*, 241)

Az Órák és az Évszakok liturgiája

A tiszta szem és az egyenes tekintet előtt minden átlátszóvá válik.

(*Ville*, 289)

Igazad van, Ivors, ha nem fordulsz a jövő vagy a múlt felé,

hanem egyenesen a jelent nézed, mert egyedül a jelen létezik, hiszen a megmaradó örökkévalóság felszíne.

(*Ville*, 296)

Börtönöm a legnagyobb fény és a legnagyobb hőség,
a föld szemlélése augusztus hónapban kizárja a másuttlét minden lehetőségét.
Hogyan gondolnék a múlttal vagy vágyakoznék a jövőbe,
amikor már az engem körülvevő valósággal sem tudok megbirkózni?

(*Corona*, 160)

Elég volt egyetlen kiáltás, hogy megteremtsük magunk körül a csendet, és hogy visszhangra szólítsuk ezt a mérhetetlenséget, amely hirtelen jelenvaló lett körülöttünk.

(*Poète*, 184)

Psszt! ha zajt keltünk, az idő újrakezdődik.

(*Éventails*)

Az egész modern civilizáció ezen az őseredeti óvatosságon alapul: kávéházak, színházak, mozik, újságok, rádió, nagyvilági összejövetelek, és hogy betömjük a legvégső szünetet, ha már valóban nincs más eszköz, egy könyv! bármilyen detektívregény: így legalább agyonütjük az időt! Valójában nem az időt, hanem az örökkévalóságot.

(*Seigneur*, 13)

... A nagy igazságokat csak a csend közvetíti. Ha meg akarjátok szelidíteni a természetet, nem kell zajt csapni. Mint a földet átitató víz. Ha nem akartok hallgatni, nem tudtok érteni.

(*Soulier*, 329)

Mi történik az éjszaka csendjében? mivel foglalkoznak az erdők és a tenger?
Csak akkor értjük a dolgokat, ha velük együtt az imádság állapotába helyezkedünk.

(*Feuilles*, 62)

Ha a világ nem beszélne annyira Rólad, nem lenne oly sajgó a kínom.

(*Messe*, 16)

A régi japán festők (jórészt vallásosak voltak) egész művészete megmagyarázható, ha megértjük, hogy számukra a látható világ állandó utalás a Bölcsességre, mint ott az a nagy fa, amely kifejezhetetlen lassúsággal nemet mond helyettünk a rosszra.

(*Oiseau*, 125)

És ha a Szent Könyvekben azt olvassuk, hogy a Bölcsesség les ránk: vár bennünket olyan valószínűtlen helyeken is, mint az utcasarok, az iskolák és törvényszékek útkereszteződései, mennyivel természetesebben a napkelténél, a barázdába félig besüllyesztett ekénél, vagy e fa alatt, amely didereg a hó és a jég páncélja alatt!

(*Oiseau*, 125)

Csak megtisztult lélek értheti meg a rózsa illatát.

(*Oiseau*, 127)

A hold táncol, mint egy páva a mágikus levegő derűjében.

(*Ville*, 25)

De a nyárfák remegnek felettünk. Felkél a hold.

Kinyitva és lezárva pilláimat, szememmel és gondolatommal látom köröskörül a megvilágított teret.

Ó tengerdagály ragyogása,

miközben a nagy felhők árnya rajzolódik a fénylő magányosságokra.

Üdvözlégy, Éjszaka Királynéja!

Ujjongás a tündöklő Holdnak, a dicsőség szemének!

Kinyilvánítod — anélkül hogy lerombolnád — az Ég mérhetetlen titkát.

Mert mint egy palota új ura, aki kezében fáklyával körüljár,
előrehaladva megvilágítod az üres Éj termét.
És bár más környezetet is kedvelsz, minden vadul lezuhogó vizet,
ahol a lombok alatt a malom és fűrésztelep meghúzódik és biztosan pihen a forgó kerék alatt;
és kedvezel az új szeretőknek, akik összefonódva képtelenek szétválni,
és a kavargó füves folyónak;
— Szeresd
ezt a kertet a száraz környezetben, Diana!
Mást nem tudok nyújtani, e földi áldozattal köszöntelek,
a feslő virágok tömjéneznek neked, Álom Lámpása.

(*Ville*, 211)

Ó ünnepi áldozat! a füstölő csészéje! az egész teremtés feszült várakozása, mielőtt a nap megjelent volna: csendben száll fel feléje a tömjén.

(*Cantate*, 81)

... Felmerülve ismét ebből az álomból, amely az első emberéhez hasonlít, aranyvízióban ébredek. A szunyogháló könnyű fonata ring a kimondhatatlan lehelet alatt. Itt a fény! Még a melegtől is megfosztva, lassan belegöngyöl az élvezetes hidegbe, ha kinyújtom csupasz karom; könnyedén egészen a vállamig elmerülök a dicsőség megmaradó teljességében, belemélyedek, kezemmel kutatva, a felfakadó örökkévalóságba, a forrás megborzongat.

(*Est*, 179)

Az átszelt éj után...
a föld feltámadott!
Ugyanaz, mint volt.
Nem másik, ugyanaz!
Ünnepélyes megjelenés!

Ó végre a valós természet!
A keresztség örvénye után...
Feltámadott és ugyanaz!
Ó a szünet a napkelte előtt!
Az igazság, többé nem az álom!
Ugyanaz, és mégis új!
Ugyanaz, de már örökkévaló!

(*Cantate*, 78)

Tudom hogy Istennel vagyok itt, és minden reggel újra a paradicsomban nyitom fel szemem.

(*Odes*, 158)

Miért kételkedni abban, hogy megérkezünk és hogy erre az ígéretre ragyogón egy hatalmas nappal válaszol? Már látom, hogy felkél a nap, és készülődnöm kell, hogy erejét kiálljam. Ó fényesség! meríts el minden átmeneti dolgot örvényed mélyére. Jöjj dél, és megadatik nekem, hogy királyságodat szemléljem, Nyár, és az örömben megalapozva fejezem be napom, — körülvesz az egész föld békéje és a búzaföldek magánya.

(*Est*, 124)

Halld, hogy hangom egyedül visszhangzik a mérhetetlenségben!

A szelek átszellemülnek, és egyedül velem hallatszik a bérci magasságokban ez az elhaló ének.

Nézd magad körül az egészséges és megtisztított földet, nézd a határtalan térségeket, a nappalt az éjszaka tisztaságával, az Oroszlán tündöklését a tél tisztaságában, és lásd meg, hogy minden dolog lelepleződött!

Nem látod, hogy minden kész a békére, és tovább már te sem utasíthatod vissza a tűzszünetet és a békekötést?

A fény kezdődik, a levegő útnak ered teljes hosszában, íme oldalt megjelenik a Nap, íme a tűz ellenállhatatlan rohama!

Íme a kiterjedés, íme a dicsőség, íme Isten felmutatása — hasonló a Nyár győzelméhez!

(*Ville*, 292)

Ideje, hogy visszatérjünk, mert amott a nap
szomorúságot szórva az útra füstbe burkolózik!
Nyáron ilyenkor piroslanak a cseresznyék és egyetemes ének tölti be a levegő eget,
a gyermekek fürödnek a malom felett és meztelen eszik uzsonnájukat, a félhold fehéren fénylik az égen;
a fák, a vizek, a hasadékok oldalai, az érő mezők lángolnak Szaturnusz órájának titokzatos ragyogásában!
— Most hogy ősz van, nálunk talán néhány öregasszony, anya vagy szolgáló,
ránk gondol leszedve a ruhákat a szárítókötélről vagy benn varrogatva.
A még langyos levegő hűvösödik; a nagy diófák
árnyat terítenek a templomra és a csókák elalszanak a kereszten.

(*Tête*, 416)

Íme a Kertész körbenjár metszőollójával, hogy megítélje a tél kártevését.
És látod, amint itt-ott leszakít egy virágocskát mondván:
Valaki más ítélje meg a borok korát, ízlése szerint!
Én úgy teszek különbséget két ibolya között, mint a méh ».
Üdvözlégy, Aranyfény!
Ó Május, ó bájos Május! ó az év kezdete,
ekkor a vén almafa emlékezik szerelmeire
és a barackfa arról álmodik, hogy olyan lesz mint a vér és a tűz!

(*Ville*, 168)

Köszöntöm a friss reggelt, köszöntöm a tavaszt
amely megújít mindeneket.

A gesztenyefa szétrepeszti az aszfaltot, mely reá feszült,
és szabadon, nászt ünnepelve, az éj harmatában fürödve,
lengeti lombját és virágait, melyek csecsemőhús-színűek.

A víz és az ég heve megtisztította a latrinákat és a színházakat.

És e millió ember-, kutya- és lóhulla! —
a tűzvész lángja megemésztette őket, és ami test maradt,
azt a tél és az ősz esője és Május, Június, Július, Augusztus és Szeptember napja lerombolta, és a planéták mozgása szerint,
beolvadt az őselemekbe, hátrahagyva e csontdarabokat,
mint száraz és egészséges köveket a burjánzó fűben.

Tiszta és friss víz folyik a nyitott csatornák mélyén a menták és a boglárkák között.

Milyen jó és jogos az élet! Semmit sem vonok kétségbe a fény igaziságából.

(*Ville*, 278)

A nyárnak nevezett évszak
állandó és derűs, mikor a fa és a fű virágzik.

A szél lenge és langyos,
és a nappal egyre hosszabb egészen a búza kalászba éréséig.

Utána fogynak a nappalok.

De még fejlődnie és telnie kell a gyümölcsnek, mígnem megérik,
az embereket szolgáló vagy a haszontalan gyümölcsöknek.

Aztán jönnek a szelek cibálva a fákat és az ömlő esőzések!

De most már itt a béke ideje.

(*Échange*, 239)

Valójában mit hencegünk azzal, hogy csodálatos kapcsolatot teremtettünk:
a folyókhoz alkalmaztuk a malomkövet, amely lisztünket őrli?
Maga a föld körben száll az ég világaival a négy évszak mozgásában,
másfajta gabona elfogyasztott kenyerünkhöz, másfajta malom!
Így a földműves napról napra, a vetéstől az aratásig,
belevegyülve a nap művébe, előkészíti és befejezi azt.

(*Violaine*, 41)

Így éljek! Így növekedjek, Istenemhez keveredve, mint a szőlőtő és az olajfa!

(*Violaine*, 156)

Az arany őszutó csakhamar
lefosztja a gyümölcsfát és a szőlőtőkét.
És reggel felkél a fehér nap
a fehér dérrel borított föld fölött,
mint izzó vas a kohóban;
és este, aki elvonul a nyárfák alatt,
hallja, hogy fenn alázizzen az utolsó levél...
Hagyd az agg embert, hogy élvezze a meleg évszakot!
Az úton elhaladó szekerekről
fennakad a szalma a gyümölccsel megrakott ágakon.

(*Violaine*, 124)

Hasonló vagyok a mezőn szántó állatokhoz, lépésemet a csillagzatok járásához mérem.
Életemet a csillagok igazgatják; feladatom elvégeztem, mint a nap.
A föld gyümölcsöt hoz, a víz és a nap adja a növekedést; és én egy kicsit hozzásegítettem munkámmal, közelről követve lovaimat.

Így érleli az ég egymásután az emberi aratásokat. Minthogy Isten kegyelme által növekszenek, sárgára érnek, ha eljön idejük.
Egyesültem a szükségszerűvel, és most már szeretnék benne feloldódni.

(*Violaine*, 150)

A hó az egész földön hószőnyeget terít a hó elé.

(*Éventails*)

Ami elbűvöli a szemlélőt, amitől szent borzongásban égre mered a hajunk, az a csodálatos élet, amelytől lelkesen nyüzsög ez a méh-függöny, ez az aritmetikus rét! Elsőnek a Látnok Rimbaud vette észre: « az Ég partjait teljesen elborítja ez az örvendező fehér nemzetség ». Jóllehet mi már nem értjük a hangyaboly és a méhkas szociális ösztöneit, a Tér végtelen mélységeit betöltőn léteznek olyan intenzív tevékenységben nyüzsgő nemzedékek, hogy — úgy tűnik — csak fülelnünk kell és meghallunk egy nagy Világváros emberi nyüzsgéséhez hasonló zajt.

(*Présence*, 285)

Pascal írta valahol: « E végtelen csillagterek örök csendje rémülettel tölt el. »

De hogyan rémülhet el az ember egy rétség láttán? Vajon egy csillag nem annyira meghitt szívünknek, mint egy nyaláb gyöngyvirág, nem annyira kívánatos, mint egy drágakő? Csak le kell szakítanunk. Csak fel kell emelnünk szemünket, hogy olvassuk mindenfelé a Béke kihirdetését. Hogyan panaszkodhatnánk azért, mivel birodalmunk túl gazdag? és milyen félénkség kívánna neki határt szabni? Könyörgöm, miért beszélünk csendről, amikor csak figyelnem kell és hallom a hurrát, az éneket, az imát és a Krédót és a Hozsannát és a Confiteort, — és az atyai magyarázat hatalmas hullámaiba belevegyül a fecskék és a gyermekek kiáltozása, és egy örömtől kerge asszony zokogása? Csend, de az igazi! De vajon nem a Zsoltárosnak van igaza, aki azt

mondja, hogy « Egek hirdetik Isten dicsőségét », és Izajásnak, amikor azt kiáltja a Szigeteknek, hogy hallgassanak? *Taceant insulae ad Me!* Hallgassanak *Rám* a szigetek! Íme, ilyen az ő csendjük!

(*Présence*, 286)

Gondolatok a költészetről

Megtaláltam a titkot; tudok beszélni; ha akarom, kimondhatom nektek azt, amit minden dolog *mondani akar.*

(*Odes*, 51)

Így tehát, amikor beszélsz, ó költő, gyönyörködve felsorolva kimondva minden dolog nevét,
mint egy atya titokzatosan eredetükben hívod őket, és amint hajdan részt vettél a teremtésükben, most közreműködsz létezésükben!

(*Odes*, 30)

Valójában csak azokat a dolgokat ismerjük, amelyeknek mi magunk okuk vagyunk, *poéták* a *poiesis* (alkotás) görög szó jelentésében... Ebben az értelemben: ismerni a dolgokat annyi, mint magunkévá tenni homályos okukat. Kifejezni őket, annyi, mint hozzákapcsolni ehhez az okhoz, ugyanazon kötelék által, amellyel mi is ehhez az okhoz kapcsolódunk.

(*Toi*, 48)

Amikor (Isten) az embert a saját Képére teremtette, a Teremtő képmására alkotta meg.

(*Feuilles*, 187)

Megnevezni egy dolgot annyi, mint vég nélkül megalkotni, mert lételvéhez viszonyítva alkotjuk meg, amely sohasem szűnik meg.

(*Art*, 172)

Ami egy dologból fennmarad a jelben, tehát a szóban, az nemcsak értelme, hanem szándéka is: amit mondani akar és amit helyette kimondunk.

(*Art*, 132)

Ebben az értelemben a költészet csatlakozik az imához, mert kiválasztja a dolgokból tiszta lényegüket, ami a következő: Isten teremtményei és Istenről tanúskodnak.

(*Positions*, I, 100)

A költészet tárgya nem — mint gyakran mondják — az álmok, az illúziók és az eszmék; hanem ez a szent valóság, amely egyszer s mindenkorra adva van, és amelynek közepében ott vagyunk, mert oda helyeztettünk. Ez a látható dolgok univerzuma, amelyhez a Hit hozzáadja a láthatatlan dolgokét. Mindez néz bennünket és mi nézzük mindezt. Isten műve, aki a legnagyobb költő elbeszéléseinek és énekének kimeríthetetlen anyagát alkotja, miként a legkisebb madár énekéét is.

(*Positions*, I, 165)

A dicséret talán a költészet legerősebb mozgatója, mert a lélek legmélyebb igényének kifejezése, az öröm és az élet hangja, az egész teremtés kötelessége, amelyben minden teremtménynek szüksége van a másikra. A nagy költészet a Védák himnuszaitól Szent Ferenc Naphimnuszáig: dicséret. A dicséret a *par excellence* költői téma. Senki sem énekel egyedül. Még az ég csillagai is együtt énekelnek, ahogy a Szent Könyvekben olvassuk.

(*Positions*, II, 17)

(A költő) számára a természet olyan, mint az az ember, aki mindig újramondja ugyanazt, mintha ez a dolog igen-igen lényeges lenne. Mindig ugyanaz a rózsa és ugyanaz az ibolya, mert kezdettől fogva *nagyon jók* voltak, *valde bona*,

és nem lehetnek jobbak. A rózsa és az ibolya csak jobban azzá válhat, ami kezdettől fogva.

(*Positions*, II, 15)

A dolgok és a költemények csak egy módon lehetnek újak — ha örökkévalók.

(*Positions*, II, 16)

A költészet célja nem az, mint Baudelaire mondja, hogy belemerüljön « a Végtelen mélyébe, hogy valami újat találjon », hanem hogy a véges mélyébe merüljön, hogy ott megtalálja a kimeríthetetlent.

(*Positions*, I, 166)

Ami szép, az egyesít, ami szép Istentől származik; nem is tudom másképp nevezni, mint katolikusnak.

(*Soulier*, 142)

A szavak csak egy előttük létező együttes elvágott töredékei.

(*Positions*, I, 10)

A szó előtt ott van egy bizonyos intenzitás, a lelki feszültség minősége és aránya.

(*Positions*, I, 10)

Minden művész azért jön a világra, hogy elmondjon egy dolgot, egyetlen egészen kis dolgot; ezt kell megtalálnia, minden mást köréje gyűjtve.

(*Correspondance*, 226)

MEGTALÁLT ÖRÖKLÉT

(Paul Claudel emlékének)

Szemvakító szikrázó pillanat!
Ne kutasd jövőd feledd a múltadat!
A szív beleremeg ha hirtelen
a múlt-jövő aranytűz-jelen:
MOST vagy most forr fel léted
mámorban éled már az Öröklétet
elönt-betemet a képtelen öröm
s mint fénylő tengervíz bőrödön
ha júliusi mediterrán nap
lángjával szárítja nedves hátadat
párává porlik pillanat alatt
a múlandóság folyékony bánata
gőzzé foszlik e földöntúli fényben —
csak a csillámhomok hull le mind
az illanó perc szele ha meglegyint
csak a hiábavalóság hamuja száll
ha a Tűzben a salak már kiégett
a tiszta arany tündököl — az öröklétet
szívedben hordod s semmi a halál!

(84.1.25)

TARTALOM

TELJES ÉVSZAK 7

Töredékek a gyermekkorból 9

(Emlékeim) . . . 9
(Legrégibb emlékem) 9
(Téli esték) . . 9
(Színek és illatok) . 10
(Nyári esték) . 10
(Számvetés) . . 11
« Pusztai emberek » . 12
F.M.-nak 13
1. Egy fénysugár halála . 13
2. Késő szüret 14
3. Emlékkő 14

Örök női 15
Complexio oppositorum . 17
Tisztások . . 18
Megmentett idő . 19
Változatok az Időre . 20
Esti sejtelem . 21
Ötvenen túl . 22
A lényeg 23
A megszelidített halál . . 24
(Egy ismerős halálhírére) . 24
(Elképzelhetetlen) . . 25
(A megszelidített halál) . 25
Élő fa 26
« Senki sem sziget » . 27
Belső párbeszéd . . 28
Tiszta ellentmondás . 29
Bölcsődal . . . 31

NYÁRI NAPLÓ

A dal pilleszárnyán . 35
Fekete-fehér 36
1. Éji örvénykörökben . 36
2. Déli örömben . 37
Chantilly 38
Farkasszemet nézve . 39
Fehéren izzik a nyár . 40
Vihar 41
Porból lettél és márvány leszel . 42
Örök város 43
Töredék Tűz Tamásnak . 44
Lefektet az éj . . 46
Fullasztó ez a nyár . 47
Emberarcú barbárság 48
Hirosima . . . 49
Augusztusi este . 50
Utolsó nyár? . . 51
Tengerparti elégia . 52
« Velencei Névtelen » 54
Ellobbant a nyár . 55
Magamnak . 56

ÚJ HUBERTUSZ-LEGENDA

Új Hubertusz-legenda . 59
Csillagkép és emlékkép . 60
1. Skorpió? 60
2. Montázs 60
Komoly kislány . 61
Szfinx . 62
Jel 63
Bár nem hiszem . 64
Rejtett jelbeszéd . 65
Példázat . . 66
Búcsú . 67

Megrendülés . . . 68
Csillagvirág (Utószó) . 69

A LÉLEK ÖRVÉNYÉBEN

Búvár vagy csillagász? . 73
Lelkigyakorlat . 74
Hozzád tartozom . . . 78
Colloquium misericordiae 79
Csodálatos Anya . 80
« Boldogok... » 81
Villanások . . 82
József Attila Istene . 83
Agónia-Glória . 85
Az istenek alkonya . 87
Mikor ott a dombon... . 88
Péntek este volt... 89
Húsvéti triptichon 90
1. Az Élet Fája . 90
2. A hű barát 90
3. Alleluja! 91
Királyok Királya . 92
Csokor . 93

MŰFORDÍTÁSOK

Szent Anzelm: Arcodat keresem, Uram! . . . 97
Keresztes Szent János: A szerelmes lélek imája . 99
Rainer Maria Rilke (1875-1926) . . 101
Orpheuszi szonettek II, 17 . . 101
Orpheuszi szonettek II, 27 . . 102
Joë Bosquet (1897-1950) 103
Gondolat-mese (Pensefable) . . 103
Jules Supervielle (1884-1960) 104
A titkos tenger (La mer secrète) . . 104
Az arc (Le visage) 104

Saint-John Perse (1887-1975) 105
Ha a gyermekkor nem... (Sinon l'enfance...) 105
Nem lakunk mindig... (Nous n'habiterons pas toujours...) . 105

René Char (1903-) 107
Az ablaküveg (Le carreau) 107
Az egyik és a másik (L'une et l'autre) . . 107
A három nővér (Les trois soeurs) . . 108

Pierre Emmanuel (1916-) . . . 109
Emélkezés-Jövő (Souvenir-Avenir) 109
A meghalás művészete (L'art de mourir) . . 110
Krisztus Szíve (Részlet a *Babel*-ből) . . 112

Jean-Claude Renard (1922-) 114
Húsvéti zsoltár (Psaume de Pâques) . . 114

Jean Mambrino S.J. (1923-) . . 117
TISZTÁS (CLAIRIÈRE) . . 117
(Részletek)

Paul Claudel (1868-1955) 131
A FEKETE GYÖNGY (Töredékek műveiből) . . 131
A fekete gyöngy 133
Az Órák és az Évszakok liturgiája . . 134
Gondolatok a költészetről . . . 143

MEGTALÁLT ÖRÖKLÉT (Paul Claudel emlékének) . . 146

szetesen már az ötvenen túli férfi eszmélődését tükrözik. A múlt és a jövő között feszülő szív és szellem szorongása és tüze a jelenben tör fel. Az egész élet minden szakasza jelen van ebben a « teljes évszak »-ban, most, amikor már az « álló idő » meglódult. S talán majd a télben « a színek beolvadnak a hófehérbe », amely nem színtelenség lesz — remélem —, hanem a színek teljessége.

A régi tájak és színek az emlékezésben és az eszmélődésben a mai lelkiállapotot tükrözik; a látvány és a látomás azt a belső kalandot akarja érzékeltetni, amelyet mindenki megtapasztalhat, ha a lélek belső örvényei felé fordul. Az ember születésétől kezdve kettős misztériummal áll szemben — pontosabban: kettős titkot él meg. Az Isten képmására teremtett ember és az emberré lett Isten titkát. Testbe lehelt lélek-Lélek mindkettő. És mindkettő egy közösből forrásozik: a Szeretetből. Julien Grennel « hiszek a Szeretetben, és hiszem, hogy ami szeretetre szüksége van az embernek, azt megadja maga a Szeretet: a Szentlélek ».

1983 karácsonyán